

KERKENBELEIDSPLAN 2026-2031 GEMEENTE ZELE

JUNI 2026

PROVINCIE OOST-VLAANDEREN GEMEENTE ZELE

KERKENBELEIDSPLAN

De ontwerpers

Gemeentebestuur Zele
Markt 50
9240 ZELE

Centraal Kerkbestuur Zele
Heilig Hartplein 9
9240 ZELE

Contact

Stefan Bogaerts
Algemeen directeur wnd.
Tel. 052 45 98
E-mail stefan.bogaerts@zele.be
Website www.zele.be

Datum

Juni 2026

Gezien en goedgekeurd door de diocesane administrator van het bisdom Gent op
..../..../2026

Joris De Jonghe
Vicariss-Generaal

Gezien en goedgekeurd door de gemeenteraad van Zele op/..../2026

Stefan Bogaerts
Algemeen directeur wnd.

Hans Knop
Burgemeester

INHOUD

1.	INLEIDING	5
2.	SITUERING KERKGEBOUWEN	7
3.	FICHE PER KERKGEBOUW	8
3.1.	HOOFDKERK SINT-LUDGERUS	8
3.1.1.	Identificatie	8
3.1.2.	Beschrijving	8
3.1.3.	Financiën	19
3.1.4.	Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	19
3.1.5.	Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	20
3.1.6.	Beschrijving van het toekomstig gebruik	21
3.2.	HULPKERK ONZE-LIEVE-VROUW, KONINGIN VAN DE WERELD	22
3.2.1.	Identificatie	22
3.2.2.	Beschrijving	22
3.2.3.	Financiën	25
3.2.4.	Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	25
3.2.5.	Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	26
3.2.6.	Beschrijving van het toekomstig gebruik	27
3.3.	PAROCHIEKERK HEILIG HART	28
3.3.1.	Identificatie	28
3.3.2.	Beschrijving	28
3.3.3.	Financiën	30
3.3.4.	Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	31
3.3.5.	Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	32
3.3.6.	Beschrijving van het toekomstig gebruik	32
3.4.	PAROCHIEKERK SINT-ANTONIUS EN SINT-JOZEF VAN PADUA	33
3.4.1.	Identificatie	33
3.4.2.	Beschrijving	33
3.4.3.	Financiën	39
3.4.4.	Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	39
3.4.5.	Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	40
3.4.6.	Beschrijving van het toekomstig gebruik	41
3.5.	PAROCHIEKERK SINT-JOZEF	42
3.5.1.	Identificatie	42
3.5.2.	Beschrijving	42
3.5.3.	Financiën	45
3.5.4.	Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	46
3.5.5.	Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	47
3.5.6.	Beschrijving van het toekomstig gebruik	48
3.6.	PAROCHIEKERK ONZE-LIEVE-VROUW VAN ZEVEN WEEËN (KOUTERKERK)	49
3.6.1.	Identificatie	49
3.6.2.	Beschrijving	49
3.6.3.	Financiën	52
3.6.4.	Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	53
3.6.5.	Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	55
3.6.6.	Beschrijving van het toekomstig gebruik	56
3.7.	KAPEL ONZE-LIEVE-VROUW VAN ZEVEN WEEËN (KOUTERKAPEL)	57
3.7.1.	Identificatie	57
3.7.2.	Beschrijving	57

3.7.3.	Financiën	61
3.7.4.	Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	62
3.7.5.	Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	63
3.7.6.	Beschrijving van het toekomstige gebruik	63
4.	NAAR EEN TOEKOMSTVISIE	64
4.1.	CONTEXT	64
4.2.	ONDERBOUWDE VISIE OP HET TOEKOMSTIG GEBRUIK EN DE TOEKOMSTIGE FUNCTIE	65
4.3.	PLAN VAN AANPAK	65
4.3.1.	Fasering van het participatieproces	66
4.4.	SLOTBESCHOUWING	67
4.5.	BESLUIT	68
	BIJLAGE 1 - BESLUIT CENTRAAL KERKBESTUUR	69
	BIJLAGE 2 - DEFINITIES	71

1. INLEIDING

Art. 33/2 van het erediensendecreet van 7 mei 2024 verplicht elke gemeente tot de opmaak van een actueel kerkenbeleidsplan.

Enkel met een actueel kerkenbeleidsplan kan beroep gedaan worden op subsidies voor niet-beschermde kerken van het agentschap Binnenlands Bestuur en voor beschermde kerken van het agentschap Onroerend Erfgoed.

Om in aanmerking te komen voor een verhoogde erfgoedpremie van 60% moet een rooms-katholiek erediensgebouw beschermd als monument in het actuele kerkenbeleidsplan aangeduid zijn voor een ruimer gebruik dan louter de eredienst. Dit kan gaan om valorisatie, medegebruik, nevenbestemming of herbestemming. Indien het erediensgebouw uitsluitend voor de eredienst wordt gebruikt, dan geldt het basispremiepercentage van 40%. Ook dossiers die op de wachtlijst staan voor een premie moeten sinds 1 januari 2017 een kerkenbeleidsplan kunnen voorleggen om aanspraak te maken op de premie.

Een kerkenbeleidsplan legt de toekomstvisie vast van elke parochiekerk binnen de gemeente en vormt de vertrekbasis voor de zoektocht naar een goede toekomstgerichte invulling.

Het kerkenbeleidsplan 2023-2028 werd goedgekeurd door bisschop Lode Van Hecke op 13 oktober 2023 en door de gemeenteraad van Zele op 21 december 2023. Er werd daarin niet voorzien in een traject dat moest leiden tot een gedragen visie over de toekomst van de kerkgebouwen in Zele. Het is evenwel uitdrukkelijk de bedoeling van het gemeentebestuur en het centraal kerkbestuur om de looptijd van het kerkenbeleidsplan 2026-2031 te benutten om die toekomstvisie te ontwikkelen en, waar mogelijk, de eerste stappen in de realisatie daarvan te zetten. Dit kerkenbeleidsplan schept daartoe het kader en wil een startpunt zijn voor toekomstgerichte dialoog. Ongeacht de uitkomst, vormen het respect voor de (cultuur-historische) rol van onze kerken in de zoektocht naar zingeving en gemeenschapsvorming de leidraad voor het participatieve proces dat hieruit volgt.

Dit kerkenbeleidsplan bevat:

- een beschrijving van de betrokken kerken, met hun cultuurhistorische waarde, hun beschermingsstatuut en hun bouwfysische toestand.
- informatie over de eigendomstoestand.
- de situering van elke kerk in zijn ruimtelijke omgeving.
- een beschrijving van het actuele gebruik en de actuele functie van de betrokken kerken.
- een onderbouwde visie op het toekomstige gebruik en de toekomstige functie van de betrokken kerken, inclusief een plan van aanpak over de wijze waarop de toekomstige invulling (eredienst, valorisatie, medegebruik, neven- en herbestemming) kan worden gerealiseerd.

Het omvat volgende gebouwen voor de rooms-katholieke eredienst op het grondgebied van de gemeente Zele, behorende tot de parochie Heilige Ludgerus van Berlare/Zele binnen het dekanaat Dendermonde:

- Hoofdkerk Sint-Ludgerus – Heilig Hartplein zn 9240 Zele
- Wijkkerk Onze-Lieve-Vrouw van de Wereld, wijk Avermaat – Avermaat zn 9240 Zele
- Parochiekerk Heilig Hart, wijk Durmen – Durmen 178 9240 Zele
- Parochiekerk Sint-Jozef en Sint-Antonius, wijk Heikant – Heikant 220 9240 Zele
- Parochiekerk Sint-Jozef, wijk Huivelde – Huivelde 213A 9240 Zele
- Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw van Zeven Weeën, wijk Kouter – Koevliet zn 9240 Zele
- Kapel Onze-Lieve-Vrouw van Zeven Weeën – Kouterstraat 108A 9240 Zele

De stuurgroep voor de opmaak van het kerkenbeleidsplan 2026-2031 bestond uit:

- de pastorale vertegenwoordigers:
 - Luc Poppe, voorzitter centraal kerkbestuur
 - Jan Van Raemdonck, pastoor-moderator
- de vertegenwoordiger van het gemeentebestuur:
 - Hans Knop, burgemeester Zele

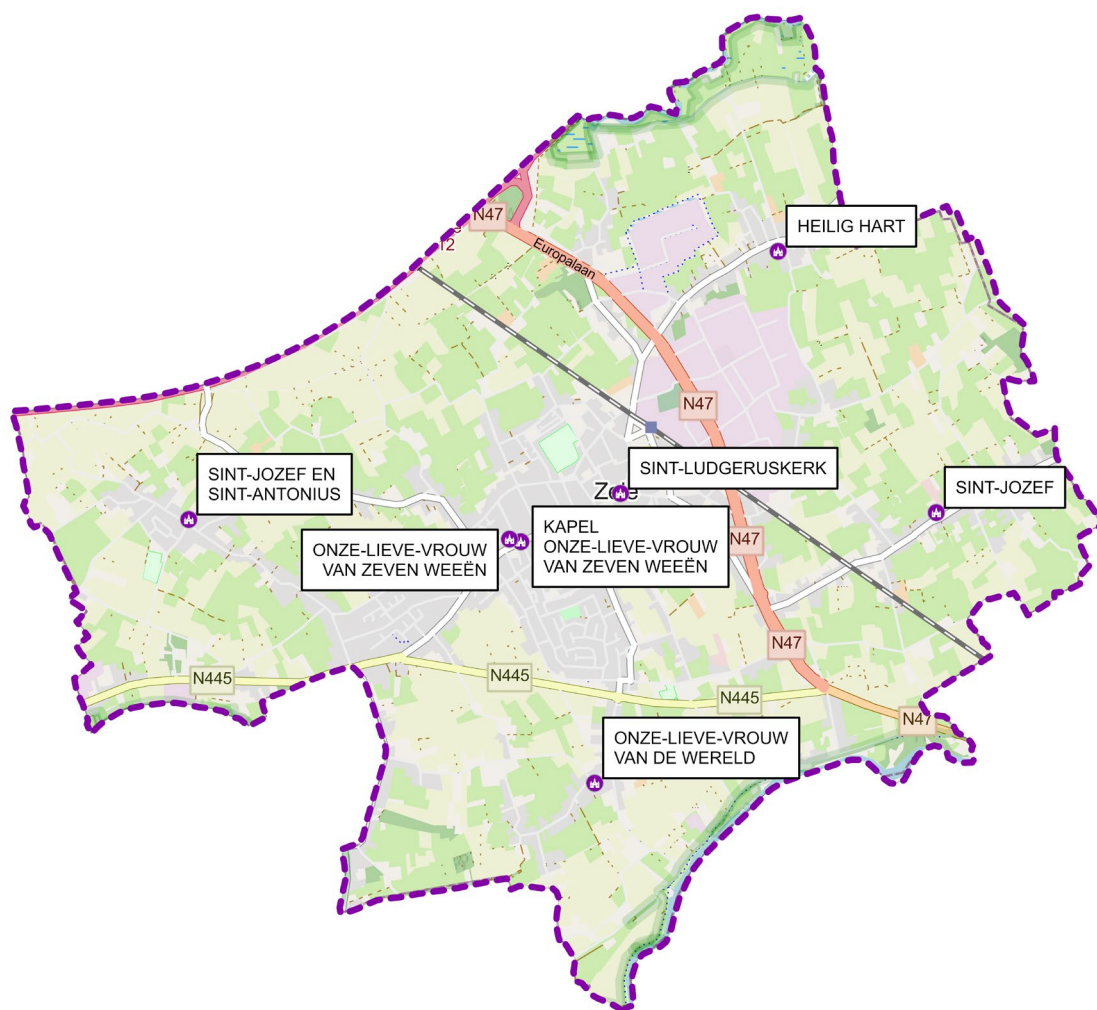
Met het oog op de opmaak van het voorliggende kerkenbeleidsplan van de gemeente Zele werden volgende stappen ondernomen:

- 05/02/2025: gesprek tussen de pastoor-moderator en de kerkfabriek/kerkraad Sint-Ludgerus
- 10/02/2025: gesprek tussen de pastoor-moderator en de kerkfabriek/kerkraad Sint-Jozef en Sint-Antonius (wijk Heikant)
- 18/02/2025: gesprek tussen de pastoor-moderator en de kerkfabriek/kerkraad Onze-Lieve-Vrouw van Zeven weeën (wijk Kouter)
- 20/02/2025: gesprek tussen de pastoor-moderator en de kerkfabriek/kerkraad Sint-Jozef (wijk Huivelde)
- 20/02/2025: gesprek tussen de pastoor-moderator en de kerkfabriek/kerkraad Heilig Hart (wijk Durmen)
- 24/03/2025: startoverleg met de vertegenwoordigers van het gemeentebestuur en het centraal kerkbestuur (stuurgroep). In dit overleg werden de krijtlijnen van het kerkenbeleidsplan vastgelegd. Centraal staat de uitdrukkelijke ambitie om de komende jaren werk te maken van een gedragen toekomstvisie voor de Zeelse kerkgebouwen.
- 25/02/2025: overmaken voorlopige versie kerkenbeleidsplan op initiatief van de pastoor-moderator
- 29/04/2025: tussentijdse goedkeuring van het kerkenbeleidsplan door bisschop Lode Van Hecke
- 10/07/2025: overleg tussen de voorzitter van het centraal kerkbestuur en de burgemeester over de meerjarenbegroting voor de Zeelse kerkfabrieken en formele herbevestiging van het minimale ambitieniveau waaraan het kerkenbeleidsplan moet voldoen
- 26/08/2025: informeel advies Parcum (Expertisecentrum voor religieuze kunst en cultuur). Toets van het door de bisschop goedgekeurde kerkenbeleidsplan aan het sjabloon kerkenbeleidsplan zoals ter beschikking gesteld door Parcum en VVSG.
- 21/05/2026: bespreking visienota kerkenbeleidsplan in gemeenteraadscommissie.
- 22/05/2026: bespreking ontwerp kerkenbeleidsplan met de stuurgroep.
- 30/06/2026: bespreking ontwerp kerkenbeleidsplan met het centraal kerkbestuur en alle kerkraden
- 06/07/2026: gesprek tussen de pastoor-moderator en de kerkfabriek/kerkraad Sint-Jozef en Sint-Antonius Heikant
- 08/07/2026: gesprek tussen de pastoor-moderator en de kerkfabriek/kerkraad Onze-Lieve-Vrouw van Zeven weeën (wijk Kouter) en de kerkraad van Sint-Ludgerus
- 09/07/2026: inzamelen van alle opmerkingen van de vijf en verwerking in het ontwerp kerkenbeleidsplan.
- 13/07/2026: vaststelling kerkenbeleidsplan door college van burgemeester en schepenen.

Dit kerkenbeleidsplan werd opgemaakt in overleg tussen de gemeente Zele en het centraal kerkbestuur van Zele werd vervolgens goedgekeurd:

- door de diocesane administrator van het bisdom Gent op ...
- door de gemeenteraad van de gemeente Zele op ...

2. SITUERING KERKGEBOUWEN

1. Hoofdkerk Sint-Ludgerus – Heilig Hartplein zn, 9240 Zele
Geolocatie 51.06821 - 4.03929
2. Wijkkerk Onze-Lieve-Vrouw van de Wereld, wijk Avermaat – Avermaat zn 9240 Zele
Geolocatie 51.04847 - 4.03611
3. Parochiekerk Heilig Hart, wijk Durmen – Durmen 178 9240 Zele
Geolocatie 51.085472 - 4.056350
4. Parochiekerk Sint-Jozef, wijk Huivelde – Huivelde 213A 9240 Zele
Geolocatie 51.066941 - 4.074327
5. Parochiekerk Sint-Jozef en Sint-Antonius, wijk Heikant – Heikant 220 9240 Zele
Geolocatie 51.066349 - 3.99110
6. Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw van Zeven Weeën, wijk Kouter – Koevliet zn 9240 Zele
Geolocatie 51.05237 - 4.026828
7. Kapel Onze-Lieve-Vrouw van Zeven Weeën – Kouterstraat 108A 9240 Zele
Geolocatie 51.064976 - 4.028065

3. FICHE PER KERKGEBOUW

3.1. HOOFDKERK SINT-LUDGERUS

3.1.1. Identificatie

Naam	Sint-Ludgeruskerk
Geografische ligging	
<i>Adres</i>	Heilig Hartplein zn, 9240 Zele
<i>Kadastrale ligging</i>	ZELE 42402, 2 ^e AFD., SIE. F, nr. 0233/A
<i>Provincie</i>	Oost-Vlaanderen
Plaats in kerkelijke structuur	
<i>Bisdom</i>	Gent
<i>Dekenaat</i>	Dendermonde
<i>Parochie</i>	Sint-Ludgerusparochie van Berlare/Zele
Eigenaar	Gemeente Zele
Bescherming	Beschermd monument sinds 25/07/1942 Vastgesteld bouwkundig erfgoed sinds 24/09/2009, hernieuwd sinds 20/06/2023

3.1.2. Beschrijving

Bron: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/84189>

a. Cultuurhistorische waarde

De eerste kerk van Zele werd, evenals een priorij, opgericht reeds voor 1141 door de abdij van Werden, een stichting van de Heilige Ludgerus ten tijde van keizer Karel de Grote, die het grondgebied van Zele aan de abdij van Werden geschonken had. De proosdij en vermoedelijk ook de kerk werden vernield door de Gentse milities in 1452 en de monniken keerden terug naar Werden. Op de plaats van de huidige barokke kerk heeft voorheen een zaalkerk met drie rondboogvensters en een vierkante westtoren gestaan, minstens daterend uit de 15de eeuw, afgebeeld op een tekening uit de periode 1550-1590. Enkele restanten van het vierkante koor bleven in de barokke kerk behouden.

Omstreeks het begin van de 17de eeuw werden er twee zijbeuken bijgebouwd en werd de kerk in westelijke richting vergroot met een aanbouw van een voorkerk en zuidwaarts met een transept. Er zijn van de gotische kerk, opgetrokken in grijze kalkzandsteen van Gobertange, nog elementen bewaard in de barokke kerk, opgetrokken in okerkleurige

Ledische kalkzandsteen. De kerk werd te klein en er waren ook dringende verbouwingswerken nodig.

In 1699 werd begonnen met de verbouwingswerken onder leiding van architect Jan Vrijeels, monnik in het augustijnenklooster van Dendermonde. Er werd een nieuw schip met een nieuwe westgevel gebouwd, vervolgens werd het zuidelijk transept en meteen ook de centrale toren afgebroken. De sacristieën en het koor bleven behouden. De bouw van de oosttoren ving aan in 1703. Op 5 oktober 1704 werd de bijna voltooide kerk ingewijd door bisschop Philippus Erardus Van der Noot. In 1705 werd een torenspits uit wilgenhout op de torenromp geplaatst. De overwelfing van de beuken gebeurde pas in 1710. De torenhelm bleek niet bestand tegen het weer en werd in 1718 vernieuwd in eik.

In 1879 werden de oude sacristieën verruimd met een nieuw aangebouwde sacristie en een catecheselokaal naar een ontwerp van architect E. Van de Vyvere uit Sint-Gillis bij Brussel. In 1886-1887 werden herstellingswerken uitgevoerd aan het dak van het koor en de toren, volgens de plannen van architect Van de Vyvere. Tussen 1891 en 1895 werd het dak van het kerkship vernieuwd. Tussen 1907 en 1912 werden restauratiewerken uitgevoerd door de Zeelse aannemer Jozef De Block, vermoedelijk onder leiding van architect Alphonse De Pauw uit Brugge, de bewaarde plans in het rijksarchief van Gent zijn gedateerd 1906 en 1909. Restauratie van toren van 1978 tot 1982 onder leiding van architect F. Weyers, zie herdenkingssteen.

b. Beschrijving

De barokke kerk is opgetrokken van baksteen met een parement van okerkleurige Ledische kalkzandsteen, met behoud van elementen van de gotische kerk, opgetrokken in grijze kalkzandsteen van Gobertange. Het schip en het koor zijn overdekt door een leien zadeldak met aan weerszijden vijf kleine dakkapellen.

De plattegrond ontvouwt een driebeukige transeptloze kerk van zeven traveeën en een smaller koor van twee traveeën met afgeronde afsluiting gevolgd door een achzijdige klokkentoren. Aan weerszij van het koor kleine sacristieën en in 1878 toegevoegde sacristieën.

De westgevel van de kerk is een barokke klokgevel, geritmeerd door pilasters, en met een geveltop in twee geledingen. Het bovenstuk van de geveltop, eindigend op een gedrukte boog, draagt in vergulde koperen letters de bouwdatum "MDCC" (1700), en wordt bekroond door een kruis. De vier geprononceerde en verticaal ritmerende pilasters worden bekroond door monumentale siervazen, oorspronkelijk in blauwe hardsteen van Soignies, vervaardigd in het atelier van Willem Kerricx, in 1943 vernieuwd door de Gentse beeldhouwer Oscar Sinia in witsteen van Massangis (Frankrijk). Eén der oude siervazen staat nu in de voortuin van de pastorie, een tweede in de pastortuin. Twee geprofileerde horizontale lijsten verdelen de klokgevel gevat tussen vleugelstukken op voluten. Centraal portaal met rondboogvormige vleugel deur met booglijst op imposten, geflankeerd door Ionische pilasters en bekroond door een hoofdgestel en gebogen fronton. Geflankeerd door gelijkaardige doch kleinere portalen van doopkapel en rouwkapel in de zijbeuken. Boven het hoofdportaal, hoog steekboogvenster van het doksaal in vlakke omlijstingen en afgedekt met gebogen kroonlijst. In de zijtraveeën ovale vensters en in de geveltop rond venster, in gelijkaardige omlijstingen.

De zijgevels worden geritmeerd door vlakke pilasters met per travee segmentboogvormige vensters in een vlakke omlijsting met waterlijst en guttae aan de dorpels. In het midden aan de zuidkant is er een blind portaal, met een grafzerk ervoor waarvan de tekstplaat werd verwijderd, behalve de bekroning met de letters D.O.M. Het portaal werd gemaakt op aandringen van de boeren van de wijk Veldeken, die gratis met paard en kar de bouwmaterialen hadden vervoerd van de Scheldekade tot op de Markt.

Ze eisten in mei 1699 een zuidelijke ingang, zoals bij de vorige kerk, om niet door de lijkdeur te moeten gaan, want dit bracht onheil mee. Het portaal werd gebouwd met een portiekomlijsting, maar door het verzet van de pastoor kwam er een blinde deur. Ter hoogte van de zijkoren, blinde travee, gevolgd door de doorlopende travee met twee barokraampjes van de oude sacristieën. Boven het raam van de noordelijke bovensacristie staan twee stenen gemerkt "Jozef De Block".

De imposante achthoekige klokkentoren oprijzend achter het koor heeft een romp opgetrokken van baksteen met witstenen parement. De hoogopgaande toren telt zeven verdiepingen en wordt bekroond door een sierlijke houten spits met leien, voorzien van kleine dakkapellen, een open lantaarn met balustrade en daarboven een gesloten peer met het kruis met de weerhaan. De hoeken van de toren zijn geaccentueerd door dubbele lisenen. Een uitspringende gekorniste kroonlijst ter hoogte van de daklijst van het koor snijdt de romp middendoor. In de noordzijde van de toren bevindt zich een ingang deur. Naarmate de toren oprijst verlengen de blinde vensters, ramen en galmgaten. In de horlogekamer staat een mechanisch uurwerk, vervaardigd door Paul Odobey uit Frankrijk in 1895 en geplaatst door Germain Hertecant en zonen uit Zele, zoals ook vermeld op de wijzerplaat. Aan de zuidzijde van de toren bevindt zich een astronomisch uurwerk. In de toren hangen drie klokken.

Ten zuiden aan de voet van de toren staat er een gepolychromeerde calvarieberg met houten beelden van de hand van Willem Ignaas Kerricx en vervaardigd omstreeks 1729-1730. De calvarieberg werd in 2003 gepolychromeerd door Roger de Wilde uit Zele. Links van de gekruisigde Christus zit Maria half geknield en rechts verwijst de Heilige Johannes de voorbijgangers naar Christus. Onderaan het kruis kronkelt de slang van het aards paradijs en ook aan de voet van Maria zit een slang, die zij vertrappt. Een muurschildering met een sombere lucht en een zicht op de stad Jeruzalem vormt de achtergrond voor de beeldengroep. De knielplaats onderaan het kruis is afgedekt met een ovaalvormig, stenen bas-reliëf met de voorstelling van het vagevuur.

Vier funeraire gedenktekenen staan tegen de toren, het grafteken van de familie De Decker-De Belie (1891), de gedenkplaat van pastoor Livinus Marquenie (1888), het gedenkteken van pastoor Van Oosthuysen (1875) en het gedenkteken van pastoor Sinave (1827). Toen in 1878-79 de sacristie vergroot en het catecheselokaal bijgebouwd werden, plaatste men voor de grafmonumenten een buitenhek in smeedwerk met palm- en kruismotieven.

In 1952-53 werd op de hoek van de noordgevel ook een klein hek geplaatst, dat geschonken werd door de Zeelse mijnwerkers.

Interieur

De driebeukige pseudobasilica is bepleisterd en in lichte, witbeige tinten geschilderd. De middenbeuk wordt van de zijbeuken gescheiden door een arcade met scheibogen gevormd door zes Toscaanse zuilen en twee halfzuilen op een achthoekig basement, bekleed met roodachtige marmerplaten. De twaalf zuilen staan symbool voor de twaalf apostelen die de Kerk dragen. Overwelfing door middel van kruisribgewelven verfraaid met vergulde sterren op de sluitstenen en de gewelfschilden. De gordelbogen dragen een gedecoreerde cassetteversiering, in de middenbeuk rustend op sierlijke zandstenen consoles, versierd met puttihoofdjes, bloem- en vruchtenfestoenen, een leeuwenkop en hoornen van overvloed, rocaillekrullen en acanthusbladeren. In het kerkship werd in 1857 een bescheiden, doorlopende kroonlijst aangebracht om meer eenheid te bekomen met de kroonlijst van het koor. De zijbeuken eindigen op een half rond koor, overwelfd met een halfkoepel. Zij werden zoals de zuilen onderaan bekleed met marmer in 1858. In de apsis van het hoogkoor staat het hoofdaltaar op vijf trappen. Aan de zijwanden van het koor dragen acht pilasters met composietkapiteel een sterk

geprofileerde kroonlijst. Achter het hoofdaltaar geeft een deurtje toegang tot een bijzondere torensacristie en aan beide zijden leidt een deur, afgeboord met een zandstenen omlijsting in Vlaamse renaissancestijl, naar de sacristieën met hun bovenverdieping. Van hieruit brengen barokke tribunes voorzien van balusters licht in het koor. In de kerktoren verleent een wenteltrap in blauwe hardsteen en baksteen toegang tot de verschillende verdiepingen tot aan de torenspits.

In de zijbeuken zijn oude grafzerken ingewerkt, waarvan de inscripties echter (gedeeltelijk) verdwenen zijn. Dit gebeurde bij het plaatsen van een nieuwe vloer in 1837. In 1956 werd ook de vloer in de middengang vernieuwd met vierkante gepolijste hardstenen plavuizen en stroken witte marmer.

Ten westen bevindt zich de doopkapel die over een eigen buitendeur beschikt en van de kerk wordt afgesloten door een eikenhouten barokke deur vervaardigd door Willem Ignaas Kerricx uit Antwerpen omstreeks 1738. Als tegenhanger van de doopkapel werd het zijportaal aan de westkant ingericht als rouwkapel, eveneens afgesloten door een rijk gesculpteerde deur.

Het portaal heeft een rechthoekig grondplan. De dubbele lijkdeur met korfboog en twee kleinere zijdeuren sluiten het tochtportaal af. Het doksaal, daterend van 1704, wordt afgesloten met een hoge, houten borstwering, waar balusters afwisselen met consoles, verrijkt met grotesken en guirlandes. Ter herinnering aan de kerkwijding op 5 oktober 1704 is op het doksaal, boven het westelijke segmentboogvormige venster, een herdenkingssteen geplaatst met het wapenschild van monseigneur Philippus Erardus van der Noot (1638-1730) en het jaartal "MDCCIII".

Glasramen

In het koor, aan weerszij van het hoofdaltaar twee glasramen gesigineerd en gedateerd Jean-Baptist Capronnier, 1871. Aanbidding der Wijzen (links) en Karel De Grote overhandigt aan Ludger de pauselijke breve (rechts), geplaatst ter gelegenheid van het vijftigjarige priesterschap van Egidius Van Oosthuysen (1789-1874). In de rechter zijbeuk, Offer van Melchisedech, aan de deken De Stoop geschonken door de parochianen ter gelegenheid van zijn jubileum in 1923, confer jaarschrift en opschrift, vervaardigd door Camille Ganton-Defoin. In de linker zijbeuk, glasraam met de Heilige Ludgerus geplaatst ter gelegenheid van het jubileumfeest 1200 jaar Zele, geschonken door de gemeente en de parochianen, gesigineerd en gedateerd Bavo Tiebos, 2000.

Mobilair

- *Schilderijen.* Golgotha, afkomstig van het voormalige hoofdaltaar en vervaardigd door een tijdgenoot van Gaspar De Craeyer in 1608. Het schilderij werd gerestaureerd in de periode van 2013-2015 door het atelier Artouché van Bettina Boutens. De vervoering van de Heilige Franciscus van Assisi, vroeger toegeschreven aan Caravaggio of aan Francisco Zurbaran, maar wellicht van de hand van de carravagist Gerard Seghers en daterend uit de 17de eeuw, door pastoor P. F. Sinave in 1807 geschonken ter gelegenheid van zijn zilveren jubileum; Heilige Familie (einde 16de - vroeg 17de eeuw) (gestolen in 2019). Schilderijen vervaardigd door Jan Jozef De Loose uit Zele. Verheerlijking van de Heilige Ludger van Utrecht (1803) boven het hoofdaltaar; Aanbidding der Herders (1806); Heilige Ludger ontvangen door Karel de Grote (1809); Heilige Ludger ontvangt zijn zending door paus Adrianus I (1811); Boetvaardige Maria Magdalena (1812), geïnspireerd op de Maria Magdalena van Titiaan, lijst van dit schilderij in 1814 verguld door J.F. Samaen; Marteldood van Heilige Sebastiaan, volgens chronogram in 1816 geschonken door de Sint-Sebastiaansgilde; Laatste Avondmaal geschonken door de familie E. De Decker- De Belie (1816); Heilige Cecilia aan het orgel, geschonken

door het muziekgenootschap van Zele in 1817, confer chronogram; Vier medaillons aan de zijaltaren met vier evangelisten van 1818-1819; De Zegepraal van de Katholieke Godsdienst, volgens chronogram geschonken door de parochianen in 1823.

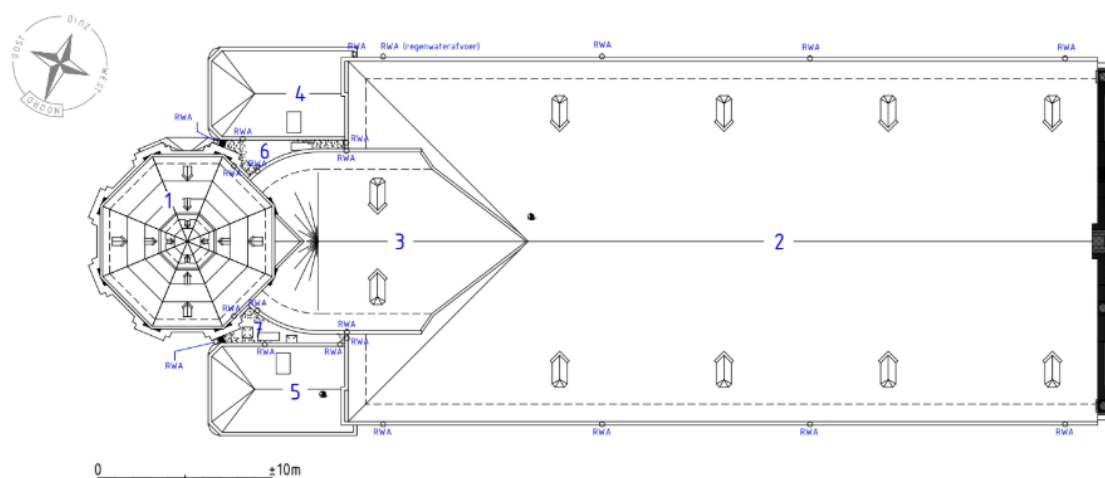
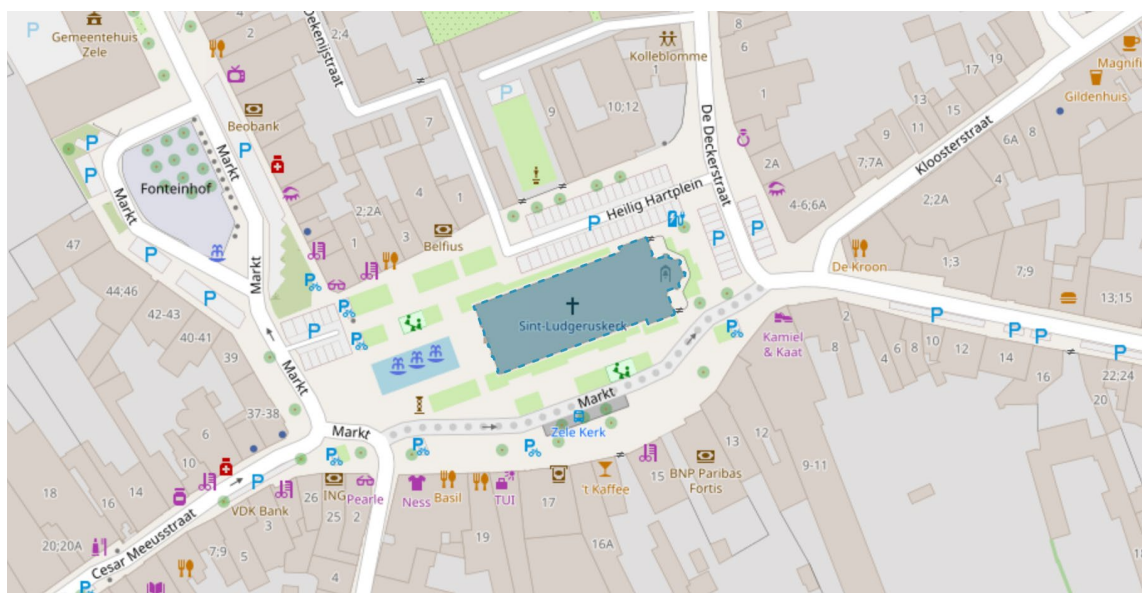
- Kruisweg, eerste tafereel gesigineerd en gedateerd van Basile De Loose, Zele, 1873. Maria-icoon, drieluik, olieverf op zink, 1920.
- *Beeldhouwwerk*. Twee eiken bustes van de Heilige Ludger van Utrecht en van de Heilige Rochus van Montpellier, nu hangend aan de halfzuilen aan weerszij van het koor, omstreeks 1714 vervaardigd door Willem Ignaas Kerricx uit Antwerpen, polychromie na 1943 verwijderd. Marmeren beeld van Onze-Lieve-Vrouw met Kind in het Maria-altaar, toegeschreven aan Arthus Quellinus de Oude uit Antwerpen (1640-1645), door pastoor Sinave in 1806 gekocht. Marmeren beeld van de Heilige Sebastiaan uit de 18de eeuw op zuidelijk zijaltaar. Twee stenen (?) beelden van De Hoop en Het Geloof door Charles Van Poucke uit begin 19de eeuw, op een sokkel naast het hoofdaltaar. Houten heiligenbeelden op sokkel vervaardigd door Jean-Baptist Mareels uit Antwerpen van de Heilige Barbara (1861), Heilige Nicolaas van Tolentijn, van Moeder Anna met Maria. Houten beeld van Julie Billiart, gesigineerd Henri Gérard uit Namen (1911), de oorspronkelijke sokkel van het beeld werd omgevormd tot lezenaar. Heilige Ambrosius (17de eeuw). Voorts beelden van Heilige Jozef, Heilige Antonius en Heilige Michiel. Triomfkruis van eik vervaardigd door Albert De Beule en Modest van Hecke uit Gent (1937). Missiekruis in de rouwkapel van Mathias Zens, 1891.

Meubilair

- Hoofdaltaar in diverse marmersoorten vervaardigd door Charles van Poucke uit Gent en geplaatst tussen 1794 en 1807. Noordelijk zijaltaar, gewijd aan Onze-Lieve-Vrouw, gemarmerd houten portiekaltaar vervaardigd door J.-B. Voituren en Pierre-Jean Buels uit Gent en geplaatst tussen 1815 en 1818. De ovaalvormige medaillons bevatten de portretten van de vier evangelisten van de hand van Jan Jozef De Loose uit Zele (1818-1819). Zuidelijk zijaltaar gewijd aan Heilige Sebastiaan, portiekaltaar eveneens vervaardigd door J.-B. Voituren uit Gent en geplaatst tussen 1815 en 1818.
- Eiken koorgestoelte in Lodewijk XIV-stijl vervaardigd door Willem Kerricx en zoon uit Antwerpen omstreeks 1712-1714, met twee maal negen heiligen in medaillons. Eiken lambrisering met zitbanken. Communiebank van eik, versierd met taferelen uit de Klassieke Oudheid en het Oude en Nieuwe Testament, vervaardigd door Egidius Adriaan Nijs en zijn zoon Philips Alexander, uit Temse, gedateerd 1750. Preekstoel, eik, vervaardigd door Willem Ignaas Kerricx uit Antwerpen in 1716, confer jaarschrift in banderol, geschonken door de parochianen, met aan de trap, vernieuwd door Mathias Zens in 1902, twee hermenbeelden van Mozes en Aaron, het ijzeren hek rondom de preekstoel is gesigineerd door Jean-Baptiste Nobels uit Zele en gedateerd 1784. Zes eiken biechtstoelen: twee biechtstoelen vervaardigd door Willem Ignaas Kerricx uit Antwerpen, één gedateerd 1713, respectievelijk met de buste van Heilige Paulus en Heilige Petrus in het fronton, toegevoegd omstreeks 1850 door de J.-B. Mareels; imposante decanale biechtstoel vervaardigd door Adriaan Nijs uit Temse omstreeks 1750; twee biechtstoelen in rococostijl vervaardigd door Philip Nijs uit Temse omstreeks 1764 en 1767 (?).
- Orgel van Lambert-Benoit Van Peteghem (Gent) van 1779-1780, herhaalde malen hersteld in de 19de eeuw, onder andere in 1840 door Smits (Keulen) en gewijzigd in 1946 door de firma Loncke (Esen), hersteld in 1981-1986 door Potvlieghe-De Maeyer. De orgelkast is een ontwerp van Pieter Landuyt uit Zele (1778) en werd vervaardigd door Joannes Montoisi uit Rupelmonde (1780).
- Gotische, achtkantige doopvont van blauwe hardsteen uit de oude kerk, volgens de steenhouwersmerken vervaardigd door de steenhouwers Nopère in Ecaussinnes

eind van de 15de eeuw, nu opgesteld in het koor. Doopvont met kuip en vierkant voetstuk van albast en koperen deksel, vervaardigd door Willem Ignaas Kerricx uit Antwerpen omstreeks 1738. Twee eiken kerkmeestersbanken vervaardigd door Henri de Smedt (schrijnwerker) en Willem Ignaas Kerricx (beeldhouwer) omstreeks 1739.

c. Gebouw en architecturale mogelijkheden

SITUATIESCHETS
Sint-Ludgeruskerk
Zeele
40135

Algemeen	
Oppervlakte gebouw	1289m ²
Vrije hoogte	12m
Aantal zitplaatsen	400
Type gebouw	Hallenkerk

Voorzieningen	
Sanitair	1 toilet in de sacristie, niet toegankelijk voor het publiek
Verwarming	Warmteluchtblazer op gas
Verlichting	Nagenoeg overal LED-verlichting
Keukenvoorzieningen	Niet aanwezig
Audio-/videosysteem	Gewone versterker, extra versterker met ringleiding voor slechthorenden. Drie camera's voor livestreaming.
Beeldscherm(en)	Niet aanwezig
Rolstoeltoegankelijkheid	Gelijkgrondse aansluiting met het plein omheen de kerk. Houten hellingbaan aanwezig voor de toegankelijkheid van het koorgedeelte
Diefstal- en brandbeveiliging	Aanwezig, periodiek gekeurd
Bliksembeveiliging	Aanwezig
Gsm-operatoren	Antenne in kerktoeren

Duurzaamheid: gebeurde ingrepen en kansen	
Zonnepanelen (en batterijen)	Nee
Regenwateropvang	Het regenwater afkomstig van het dak van het kerkgebouw wordt opgevangen in regenwaterputten die de spiegelvijver tegenover de voorgevel van de kerk voeden en gebruikt worden voor de bewatering van de groenvoorzieningen rond het kerkgebouw.
Dakisolatie	Nee
Groendak	Nee
Warmtepomp	Nee
Warmtenet	Nee
Windenergie	Nee
Aquathermie	Nee

Biodiversiteit

In de kerktoeren huizen slechtvalken.

De eerste waarneming van de slechtvalken op en rond de Sint-Ludgerus kerktoeren dateren van 2015. Op 8 februari 2017 werd een nestkast geplaatst in een dakkapel aan de noordzijde van de kerktoeren .

Overzicht broedsels/jongen:

- 2026 1 jong
- 2025 4 jongen
- 2024 2 eieren - niet uitgebroed
- 2023 2 jongen
- 2022 4 jongen
- 2021 4 jongen
- 2020 4 jongen
- 2019 3 jongen
- 2018 4 jongen
- 2017 3 jongen

De slechtvalk is een strikt beschermde diersoort onder de Europese Vogelrichtlijn en het Vlaamse Soortenbesluit.

Dit houdt onder andere in dat slechtvalken niet opzettelijk gedood of gevangen mogen worden. Er geldt een jaarrond nestbescherming. Hun nesten, rustplaatsen en eieren mogen bijgevolg niet vernield, beschadigd of weggenomen worden. Specifiek tijdens de broedperiode (grofweg van maart tot en met juli) is verstoring op geen enkele wijze toegestaan.

Wat kan niet tijdens het broedseizoen met het oog op renovatie of herstelling?

- Verstoring: het is verboden om activiteiten te ontplooiën die de vogels angst aanjagen, waardoor ze het nest (tijdelijk) verlaten. Hierdoor kunnen de eieren afkoelen of geroofd worden.
- Werken aan de kerktoren: grote onderhoudswerken, schilderwerken, voegwerken of het plaatsen van stellingen aan de buitenzijde van de toren.
- Betreden van de nestruimte: vrijwilligers, kerkmeesters of technici mogen de ruimte direct achter of nabij de nestkast niet betreden, tenzij er sprake is van een acute noodsituatie.

Wat kan wel?

- Dringende noodherstellingen: bij een acuut veiligheidsprobleem mag er worden ingegrepen. Dit moet vooraf worden afgestemd met het Agentschap voor Natuur en Bos.
- Plannen buiten het broedseizoen: alle ingrijpende restauraties en structurele werken moeten worden ingepland in de herfst- en wintermaanden (augustus tot en met januari), wanneer de valken de nestkast niet intensief gebruiken voor het broeden.

Voor langdurige werken is een afwijking op het Soortenbesluit mogelijk. Omdat het om een Europese beschermde vogel gaat, moet een aanvraag tot ontheffing een strikt minder-verstorend alternatief of ecologische begeleiding bevatten.

Bouwfysische toestand

Bron: *inspectieverslag Monumentenwacht 28-29/07/2025*

Algemene beoordeling gehele gebouw	
Toestand	Goed
Onderhoud	Matig
Risico op gevolgschade	Aanzienlijk
Toegankelijkheid	Uitstekend

De kerk werd - met uitzondering van de toren, het bovendakse deel van de voorgevel en de twee glas-in-loodramen in het koor - een tiental jaren geleden gerestaureerd en bevindt zich in goede toestand. De conditiemeting handelt bijgevolg enkel over het kerkgebouw, de toren - waarvoor een restauratiedossier lopende is - werd niet opgenomen in deze conditiemeting. De duivenoverlast in de omgeving van het koor en de sacristieën, alsook de aanwezigheid van de slechtvalken in de toren zorgt echter voor een verhoogde nood aan onderhoud van de goten en de platte daken, wat niet periodiek gebeurt. Hierdoor verweren de materialen versneld en treden er verstoppingen en bijkomende schade op.

Het kerkdak (schip, koor, zijbeuken en sacristieën) is in goede bouwfysische toestand. Verspreid over het dakvlakken van het schip, het koor en de zijbeuken komen een 60-tal beschadigde leien voor. Bij gelegenheid is het nodig het leiendak een grondig nazicht te geven.

De (lager gelegen) goten van de kerkdaken in de directe omgeving van de toren waren zéér vervuild door duivenmest en nestmateriaal. Ook de **platte daken** tussen het koor en de sacristieën zijn sterk bevuild. Eén plat dak (sacristie) werd n.a.v. een waterinfiltratie (oorzaak: verstopte afvoeren) net vóór de inspectie van monumentenwacht nog gereinigd! Het is aangewezen deze goten en platte daken regelmatig (minstens 2x per jaar) te laten reinigen.

De kapconstructies van de kerkdaken bevinden zich in zeer goede toestand. Opgelet: zoals eerder aangegeven werd het torendak niet mee in beschouwing genomen. Plaatselijk werden ter hoogte van de dakvoeten (beide zijbeuken) actieve aantasting door houtborende insecten waargenomen.

Enkel **het bovendakse deel van de voorgevel** dient nog gerestaureerd te worden, voor het overige zijn alle gevelstructuren, gewelven en vloeren in goede staat.

Het buitenschrijnwerk (ramen, deuren, geveluiken en dakkapellen), inclusief het schilderwerk, bevindt zich algemeen in goede toestand. Alle **glas-in-loodramen** werden gerestaureerd en zijn in goede staat. De Capronnier-ramen ter hoogte van het koor werden echter niet mee opgenomen bij de laatste restauratie. Deze zijn in slechte toestand en dienen dringend te worden aangepakt om verdere schade te vermijden.

Het **interieurschilderwerk** is algemeen aan een opfrissing toe.

Wat betreft:

- de bliksembeveiliging (daalleidingen, aardingspunten, doorverbindingen, ...): geen bijzondere opmerkingen
- de klokkenstoel: geen bijzondere opmerkingen
- de brandbeveiligingsinstallatie (droge standleidingen, spuitkoppen, kranen, brandmelders ...): geen bijzondere opmerkingen. Deze installaties werden enkel visueel nagezien op eventuele zichtbare gebreken. Het functioneren werd niet getest of nagezien.

Wat betreft:

- het voetpad rondom de kerk: OK, in de omgeving van de toren komt wel bevuiling voor
- afkomstig van de duiven en de slechtvalken;
- de afsluiting of hekwerk ter hoogte van de toren: OK.
- de calvarie: OK, wel is er bevuiling en onkruid aanwezig tussen het rotsgesteente.

Verkort advies werken	Termijn
Restaureer het torendak	Dringend
Vernieuw de lichtschalen van de koepels op het plat dak ter hoogte van de sacristie	Binnen het jaar
Verbeter de hemelwaterafvoer ter hoogte van de platte daken	Dringend
Bestrijd plaatselijk de houtborende insecten in de dakstructuur van de zijbeuken	Binnen het jaar
Plaats een druiplijst ter hoogte van de achterzijde van de west- of voorgevel en vernieuw de afwerklaag	Binnen het jaar
Restaureer de Capronnier-ramen in de koorsluiting	4 tot 6 jaar

Specifiek wat de restauratie van het torendak betreft

De slechte toestand van de toren werd reeds bij vroegere bouwkundige inspecties in kaart gebracht. In 2022 werd aanvullend op eerdere inspecties door Monumentenwacht ook een

doorgedreven onderzoek (o.a. met resistograaf) uitgevoerd naar de toestand van de stijlen van de lantaarn ter hoogte van de dakdoorvoer eronder.

Eind 2019, begin 2010 werd door architect Cooreman een voorbereidend dossier opgemaakt waarin de toestand van de toren en de mogelijke opties voor restauratie werden opgenomen en toegelicht.

A. Dak en dakstructuur boven de open lantaarn

1. De dakbedekking (leien), inclusief de aansluitingen en de topbekroningen (bol, torenkruis met weerhaan en pironnen op de nok van de dakkapellen) bevinden zich relatief nog in goede staat.
2. Dakstructuur: deze werd grondig nagezien in 2018, er werden toen geen noemenswaardige gebreken vastgesteld; eventuele waterinfiltraties (via de luikjes van de dakkapelletjes) lossen zichzelf op door de goede ventilatie in dit deel van het torendak.

Advies: eventuele gebreken kunnen worden aangepakt binnen het restauratiedossier.

3. Dakkapellen: de luikjes bevinden zich in matige toestand en de aansluitingen met de vaste kaders zijn soms niet waterdicht; het schilderwerk is totaal verweerd.

B. Open lantaarn

1. Het houtwerk van de stijlen, de boogvormige vlakvullingen en de balustrades is sterk verweerd en plaatselijk aangetast door houtrot; dit zijn plaatsen waar het houtwerk langdurig vochtig blijft, bvb. horizontale vlakken en in het bijzonder de doorvoer van de houten balken (stijlen en schoren) doorheen het platform; dit zijn onderdelen waarvan de staat van het hout door de tand des tijds sterk achteruit is gegaan. Sinds de voorbereidende werken aan de toren daterend uit de periode van de restauratie van de kerk werd de loden of houten bekleding van de schoren die door de vloer gaan niet meer terug hersteld omdat men ervan uitging dat het vervolg van de restauratiecampagne snel zou kunnen aanvangen. Op deze plaatsen treedt ernstige waterinfiltratie op.
Het schilderwerk is algemeen sterk verweerd.
2. De vloerbekleding van het platform (uitgevoerd in bladlood en later hersteld met roofing) vertoont eveneens scheurvorming waarlangs water kan binnendringen.

Advies: voorafgaand aan de globale aanpak is het aangewezen om de waterinfiltraties zo veel als mogelijk te beperken.

C. Korset en rok (sectie N2 - N1).

1. De dakbedekking (leien), inclusief de aansluitingen bevinden zich relatief nog in goede staat, op enkele plaatsen aan de westzijde komen enkele opgewaaide leien voor (gevolg van stormschade?).
2. Dakkapellen: op het ogenblik van de inspectie werd ernstige waterinfiltratie vastgesteld in sectie N2 - west; de oriëntatie van de dorpel en de slechte toestand van het luikje liggen aan de basis van het vochtprobleem. Het schilderwerk is algemeen sterk verweerd.
3. Dakstructuur: de toestand is urgent; door de aanhoudende waterinfiltraties (schimmelvorming) en de aantastingen door houtborende insecten (niettegenstaande het houtwerk tijdens de laatste restauratie grondig werd behandeld en de sterplatforms + een spantconstructie werden verzekerd met een omvangrijke metalen structuur) zijn de houten opgaande structuren dringend aan restauratie toe.

Overzicht recente renovatiewerken	
Jaar	Uitgevoerde renovatiewerken
2012	Restauratie schip met o.a. injectie muren tegen opstijgend vocht, brandcompartimentering, vernieuwen dak, behandeling dakstructuur tegen huiszwam en houtborende insecten
2013	Vernieuwen geluidsinstallatie kerk + aanbrengen kringleiding
2014	Dringende instandhoudingswerken: metalen structuur in onderste deel van de houten bovenstructuur van de toren
2014	Dringende instandhoudingswerken: aanbrengen metalen spanconstructie aan het bovendaks deel van de voorgevel
2014	Jaarlijks 1 tot 2-maal reinigen platte daken tussen toren, kerk en sacristie
2015	Uitbreiding geluidsinstallatie met bijkomende luidsprekers
2015	Restauratie schilderij Golgotha
2017-2018	Restauratie processiebeeld O.-L.-Vrouw
2017	Instandhoudingswerken daktimmer toren: zwambehandeling
2017	Vervangen tapijt hoofdaltaar
2018	Restauratie Maria-icoon van Onze-Lieve-Vrouw van Altijddurende Bijstand (anoniem, 1920, drieluik, olieverf op zinken drager)
2018-2019	Restauratie doopkapel en doopvont achteraan kerk
2018-2019	Opmaken beheersplan Sint-Ludgeruskerk
2018	Restauratiewerken Van Peteghemorgel
2019	Herstellingswerken bliksembeveiliging
2019	Plaatsing extra duivenwering sacristie en platte daken
2019	Herstelling vloer sacristie
2020	Herstelling nok sacristie
2020	Herstelling verwarming
2020	Reparatie aan daktimmer toren
2021	Herstelling bliksembeveiliging na diefstal koperleidingen
2022-2023	Bevestiging nieuwe klankzuilen na testperiode
2023	Herstelling schade glasraam
2023	Vervangen en verplaatsen waterteller na waterlek
2023-2024	Schilderwerken aan buitenschrijnwerk schip en sacristieën – binnenschilderwerk hoofdingang kerk en hoofdsacristie
2023-2024	Verleiding verlichting (re-lighting)
2024	Aanbrengen vaste uitschuifbare trappen aan platte daken voor beter onderhoud
2024	Installatie nieuw toegangs- en brandalarm in toren en schip van de kerk en overal versterkte sloten
2024	Herstellingswerken aan centrale verwarming
2025	Herstelling elektrische installatie in functie van keuringsattest volledige installatie
2025	Vervanging aansturing klokkenmechanisme Apollo III
2025	Reiniging trap en tussenplatforms van de toren tot klokkenstoel
2026	Vervangen koepels aan de platte daken tussen toren, kerk en sacristie + herstellen slotjes dakkapellen schip ter voorkoming van waterinfiltratie

3.1.3. Financiën

Geplande investeringen			
Jaar	Werken aan de parochiekerk	Budget	Uitvoering
2026	Restauratie kerktoeren, binnenschilderwerken schip en restauratie kunstvoorwerpen	1.569.051,00	Gefaseerd doorheen de meerjaren-plannings-periode
2027		6.000,00	
2028		6.000,00	
2029		6.000,00	
2030		10.000,00	
2031		519.584,00	

Investeringsbudget meerjarenplan lokaal bestuur	
Jaar	Budget MJP
2026	200.000,00
2027	400.000,00
2028	400.000,00
2029	389.468,00
2030	0,00
2031	251.167,00

Exploitatietoelagen				
2019	2020	2021	2022	2023
119.984,00	122.384,00	124.831,00	127.328,00	155.216,81
2024	2025	2026	2027	2028
148.460,00	133.723,84	129.000,00	131.580,00	134.212,00
2029	2030	2031		
136.896,00	139.634,00	142.426,00		

3.1.4. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

a. Situering in de ruimere omgeving

De ruimtelijke structuur van de gemeente Zele is historisch gegroeid rond de centrale as Kouterstraat–Oudburgstraat, die zich ter hoogte van de markt vertakt in de Dr. Armand Rubbensstraat en de De Deckerstraat. Deze structuur als voormalige straatdorp volgt de topografische zandrug in het waterrijke valleilandschap van Schelde en Durme. Centraal op deze historische ‘bretel’, op de markt van Zele, bevindt zich de Sint-Ludgeruskerk.

De markt vormt het hart van de gemeente en fungeert als een belangrijk knooppunt, waar verschillende functies en gebruikers samenkomen.

b. Relatie met de publieke ruimte

De Sint-Ludgeruskerk bevindt zich op het Heilig Hartplein. De publieke ruimte rond de Sint-Ludgeruskerk werd recent vernieuwd.

Door het weren van doorgaand verkeer over het plein, is er meer ruimte vrijgekomen voor een herinrichting als verblijfsruimte met groenvoorzieningen en spelelementen. De Sint-Ludgeruskerk neemt een prominente en structurerende positie in binnen deze recent vernieuwde pleinomgeving.

In het voorplein voor de kerk werd een waterspiegel geïntegreerd, waarin de voorgevel van de kerk weerspiegeld wordt.

Aan de zuidzijde van de kerk bevinden zich een terraszone, een bushalte en een vlotte fietsverbinding.

Doorgaand autoverkeer passeert het plein aan de oost- en westzijde. Daar situeren zich ook parkeerkorrels die geïntegreerd werden in de pleinaanleg.

Het Heilig Hartplein vervult naast een rol als publieke verblijfsruimte ook een belangrijke functie als evenementenlocatie. Zo vindt hier wekelijks de dinsdagmarkt plaats en wordt het plein regelmatig gebruikt voor lokale activiteiten en manifestaties.

c. Voorzieningen

De onmiddellijke omgeving van de kerk is dichtbebouwd en wordt gekenmerkt door een concentratie aan publieke en commerciële functies. Zo bevinden zich in de directe nabijheid het gemeentehuis, de pastorie, en diverse handels- en horecazaken. Verder bevindt zich, achter de pastortuin, het park Peeters. In de omgeving bevinden zich ook verschillende scholen (zowel kleuter- en lagere school als secundaire onderwijs), de lokalen van twee jeugdverenigingen, de balletschool en het parochiecentrum, wat maakt dat het Heilig Hartplein ook als een route en ontmoetingsplek voor schoolgaande jeugd fungeert.

d. Bereikbaarheid en ontsluiting

- Openbaar vervoer: er bevindt zich een bushalte van De Lijn aan de zuidzijde van de kerk;
- Voetgangers en fietsers: aangezien de verblijfskwaliteit van de markt voorop staat, is de markt vlot bereikbaar en overrijdbaar voor wandelaars en fietsers.
- Auto: het marktplein is enkel overrijdbaar voor auto's mits vergunning. Er werden parkeerkorrels geïntegreerd in de pleinaanleg. De parkeerkorrels situeren zich aan de oost- en westzijde.

e. Erfgoedcontext

De 'Parochiekerk Sint-Ludgerus' is beschermd als monument bij besluit van 25 juli 1942. Aan de noordkant van de kerk bevindt zich het beschermd dorpsgezicht 'Dekenij Sint-Ludgerusparochie en omgeving' d.d. 25 maart 1997. De bescherming als dorpsgezicht omvat de omgeving van de als monument beschermde pastorie uit 1737 met goudlederkamer, met inbegrip van de voortuin en de ruime de achtertuin die gedeeltelijk wordt ingenomen door het gemeentepark Park Peeters. Ook de bijgebouwen van de pastorie (dekenij tot 2016), de voormalige bewaarschool aan het Heilig Hartplein, het 19de-eeuwse hek op de afgeronde hoek van het plein met de De Deckerstraat, het aansluitende burgerhuis, onderverdeeld in twee woningen, en het burgerhuis op de hoek met het steegje naar de pastorie horen tot de afbakening als dorpsgezicht. Aan en rond de markt komen nog verschillende panden voor die opgenomen zijn in de vastgestelde inventaris van het bouwkundig erfgoed.

3.1.5. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

De Sint-Ludgeruskerk is in gebruik voor de **rooms-katholieke eredienst**:

- wekelijks weekendeucharistieviering (zondag 11.00 uur)
- elke dinsdagvoormiddag (marktdag) om 9.00 uur eucharistieviering, voorafgegaan door een ziekengebedsmoment met nadien een lofprijzingsdienst van de gebedsgroep Cenakel.
- misintenties
- regelmatige eucharistieviering voor de scholen van het vrij en gemeentelijk onderwijs

- gelegenhedsvieringen
- gebedsdiensten en/of bezinningsmomenten
- kruisweg
- doopvieringen
- eerste communie
- vormsels
- huwelijksvieringen
- uitvaarten
- dagelijks gebed en devotie
 - de kerk is publiek toegankelijk op weekdays van 9 tot 12 uur en van 14 tot 18 uur. In het weekend op zaterdag van 9 tot 12 uur en van 17 tot 18.30 uur. Op zondag van 10 tot 12 uur.
 - ongeveer 300 mensen steken wekelijks een kaarsje aan bij de icoon van Onze-Lieve-Vrouw van Altijddurende Bijstand
- repetities en/of voorbereidingen van bepaalde religieuze manifestaties

De Sint-Ludgeruskerk wordt tevens gebruikt voor tal van **nevenactiviteiten** die de waardigheid van de eredienst niet in het gedrang brengen:

- tentoonstellingen
- lezingen
- concerten
- wekelijkse repetities van het Familiekoor, het Sint-Gregoriuskoor en het koor Voce Caelesti
- repetities organist

De kerk heeft een koster en organist in dienst en is lid van de stichting Open Kerken.

3.1.6. Beschrijving van het toekomstig gebruik¹

Eredienst	X
Valorisatie	X
Medegebruik	
Nevenbestemming in de tijd <i>Multifunctioneel gebruik</i>	X
Nevenbestemming in de ruimte <i>Gedeeld gebruik</i>	
Herbestemming	

De Sint-Ludgeruskerk zal haar functie voor de eredienst als parochiekerk behouden, zonder beperking in de tijd. Zij blijft daarnaast beschikbaar voor nevenbestemming in de tijd, voor zover het activiteiten betreft die de waardigheid van de eredienst niet in het gedrang brengen.

¹ Zie Bijlage 2 - Definities

3.2. HULPKERK ONZE-LIEVE-VROUW, KONINGIN VAN DE WERELD

3.2.1. Identificatie

Naam	Wijkkerk OLV Koningin van de Wereld (behorend tot de Sint-Ludgerusparochie)
Geografische ligging	
<i>Adres</i>	Avermaat zn 9240 Zele
<i>Kadastrale ligging</i>	2de afdeling, sectie C, nr. 1502H
<i>Provincie</i>	Oost-Vlaanderen
Plaats in kerkelijke structuur	
<i>Bisdom</i>	Gent
<i>Dekenaat</i>	Dendermonde
<i>Parochie</i>	Sint-Ludgerusparochie van Berlare/Zele
Eigenaar	Kerkfabriek
Bescherming	Vastgesteld bouwkundig erfgoed sinds 24/09/2009, hernieuwd sinds 20/06/2023

3.2.2. Beschrijving

Bron: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/83863>

a. Cultuur-historische waarde

Historiek

Hulpkerk van het gehucht Avermaat toegewijd aan Onze-Lieve-Vrouw, Koningin van de Wereld (Regina Mundi). Zuidoostelijk georiënteerde kerk ingeplant op grasveld aan verbreed deel van de straat ten noorden van wijschooltje. Gebouwd in 1955-1956 naar de plannen van de Zeelse architect Maurice Vermeiren door toedoen van deken E.H. Frans Rooms in Vlaamse stijl (modern gotisch); eerste steenlegging op 29 mei 1955 (confer gevelsteen met opschrift R.D.F. Rooms/ Past-dec.Zele/ Posuit/ 29.05.1955); gewijd door monseigneur Calewaert op 06 januari 1956. Gerestaureerd in 2005.

b. Beschrijving

Eenbeukig zaalkerkje van vijf traveeën begrensd door smaller vlak afgesloten koor en flankerende sacristie en berging. Hoge voorpuntgevel met bovenlicht en afgeschuinde hoeken voorafgegaan door klein uitspringend portaal met dezelfde vormgeving. Zijgevels geritmeerd door afgeschuinde steunberen met drie gekoppelde

spitsboogvenstertjes per travee. Witgeschilderd bakstenen kerkgebouw onder steile zadeldaken met rode pannen en een overhoeks geplaatst vierkant klokkentorentje. Ten noordoosten van portaal witgeschilderd Onze-Lieve-Vrouw met kindbeeld op bakstenen sokkel, volgens gedenkplaat geplaatst in 1999 en afkomstig van de school van Avermaat. Nieuw Mariabeeld geplaatst en ingezegend door pastoor Jan Van Raemdonck op zondag 24 januari 2016.

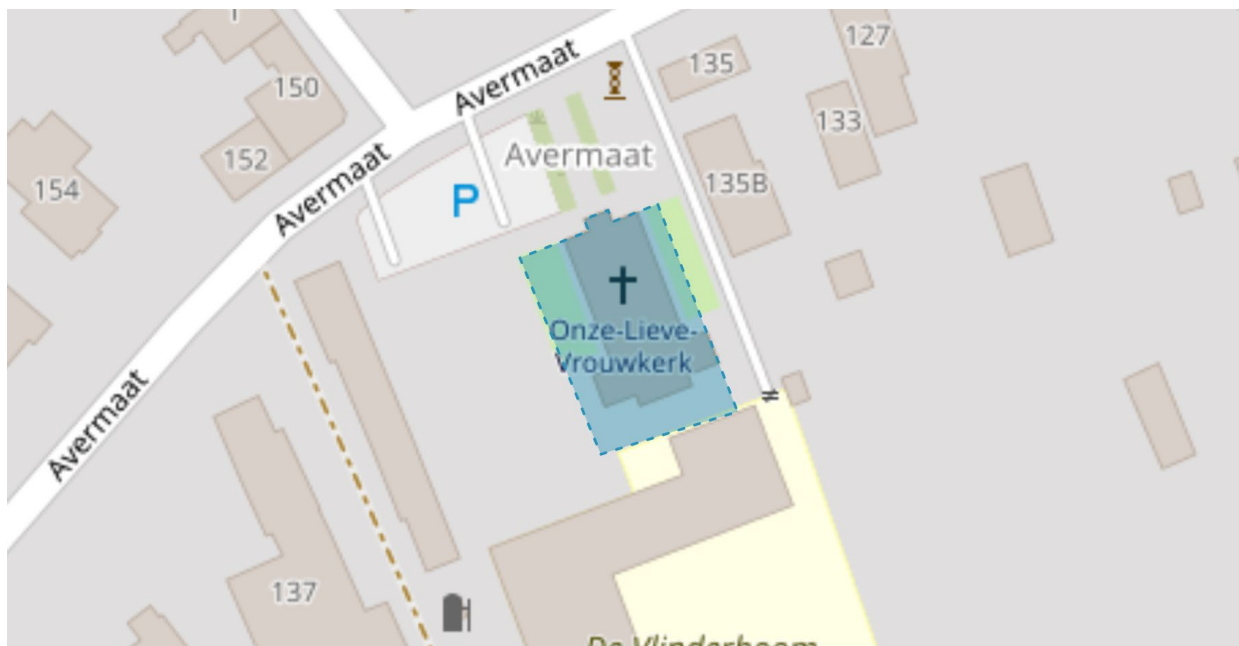
Interieur

Overkluisd door bakstenen spitsbooggewelven op betonnen steunen met afgeschuinde hoeken. Zeer sobere binnenaferwerking met contrastwerking door middel van rood geschilderde doksaal- en koorwand, steunberen, tegelvloer en bakstenen sokkel ten opzichte witgeschilderde gewelfvlakken en koorsluiting.

Mobilair

Geschilderde kruisweg (1956), Onze-Lieve-Vrouw- en Sint-Jozefbeeld naar ontwerp van E.H. Valery Stuyver; Christus aan kruisbeeld boven altaar naar ontwerp van E.H. Lode Ghyselen. Glasraam boven doksaal met voorstelling van Maria met Kind naar ontwerp van J. Van Geffen en uitgevoerd door P. Steghers (confer opschrift).

c. Gebouw en architecturale mogelijkheden

Algemeen	
Oppervlakte gebouw	605m ²
Vrije hoogte	7m
Aantal zitplaatsen	+100
Type gebouw	Zaalkerk

Voorzieningen	
Sanitair	Niet aanwezig
Verwarming	Gasverwarming (warme luchtblazer) – vernieuwd in 2021

Verlichting	LED-verlichting – gekeurde elektrische installatie
Keukenvoorzieningen	Niet aanwezig
Audio-/videosysteem	Aanwezig. Werkt naar behoren.
Beeldscherm(en)	Niet aanwezig
Rolstoeltoegankelijkheid	Losse en verplaatsbare inrijplaat aan inkom kerk voor toegang tot het schip van de kerk.
Diefstal- en brandbeveiliging	Brandblusapparaten
Bliksembeveiliging	Niet aanwezig
Gsm-operatoren	Niet aanwezig

Duurzaamheid: gebeurde ingrepen en kansen	
Zonnepanelen (en batterijen)	Niet aanwezig
Regenwateropvang	Niet aanwezig
Dakisolatie	Niet aanwezig
Groendak	Niet aanwezig
Warmtepomp	Niet aanwezig
Warmtenet	Niet aanwezig
Windenergie	Niet aanwezig
Aquathermie	Niet aanwezig

Bouwfysische toestand

Er is geen inspectieverslag van Monumentenwacht beschikbaar.
Het kerkgebouw vertoont geen zichtbare gebreken.

Algemene beoordeling gehele gebouw	
Toestand	Goed
Onderhoud	Uitstekend
Risico op gevolgschade	Geen
Toegankelijkheid	Uitstekend

Overzicht recente renovatiewerken	
Jaar	Uitgevoerde renovatiewerken
2004-2005	Volledige renovatie van de kerk
2021	Verwarmingsinstallatie volledig vernieuwd
2021	Interieur volledig herschilderd
2022	Klokkentorentje hersteld en herschilderd

3.2.3. Financiën

Geplande investeringen			
Jaar	Werken aan de parochiekerk	Budget	Uitvoering
2026	Geen voorziene investeringen	0,00	Geen voorziene investeringen
2027		0,00	
2028		0,00	
2029		0,00	
2030		0,00	
2031		0,00	

Exploitatietoelagen
Vervat in de exploitatietoelage aan de kerkfabriek Sint-Ludgerus.

3.2.4. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

a. Situering in de ruimere omgeving

De wijk- en hulpkerk Onze-Lieve-Vrouw Koningin van de Wereld situeert zich in Avermaat, een landelijke deeltoren van Zele. Avermaat situeert zich in het open ruimtegebied tussen de Schelde en de gewestweg N445, ten zuiden van het centrum van Zele, en ontsluit naar de kern van Zele via het gelijknamige Avermaat en de Scheldestraat. Avermaat is een landelijk woonlint, met voornamelijk woonbebouwing in diverse verschijningsvormen. Achterliggend bevindt zich het open ruimtegebied.

b. Relatie met de publieke ruimte

De kerk ligt ingebed in een kleinschalige dorpsstructuur en staat ietwat teruggetrokken ten aanzien van de straatkant. De publieke ruimte aan de voorzijde van de kerk kreeg een groenaanleg. Daarnaast werd een parkeerkorrel aangelegd, met parkeervakken in kasseiverharding en afboording in kleiklinkers. De materialisatie van de parkeerkorrel werd doorgetrokken tot aan de overzijde van de straat, waardoor dit een vertragend effect heeft op het doorgaand verkeer.

c. Voorzieningen

In de onmiddellijke omgeving van de Onze-Lieve-Vrouwekerk is een beperkt aantal basisvoorzieningen aanwezig die aansluiten bij het lokale dorpsleven. Aan de achterzijde van de kerk bevindt zich Vrije Basisschool De Vlinderboom, met een kleuter- en lagere schoolafdeling. Naast de kerk ligt een grasplein, dat eigendom is van de vzw Parochiale Werken dekenij Zele.

d. Bereikbaarheid en ontsluiting

De bereikbaarheid van de kerk is voornamelijk lokaal georiënteerd:

- Auto: de kerk is vlot bereikbaar via het lokale wegennet, dat verderop aantakt op de gewestweg Gentsesteenweg (N445)
- Fiets: Avermaat is vlot toegankelijk via lokale fietsverbindingen. Langs de kerk passeert een recreatieve fietsroute Scheldeland (nabij knooppunt 79).
- Openbaar vervoer: het aanbod voor openbaar vervoer is beperkt. De dichtstbijzijnde halte van De Lijn situeert zich op ca. 300m afstand van de kerk en kan enkel gebruikt worden voor flexvervoer.

e. Erfgoedcontext

De Onze-Lieve-Vrouwekerk werd opgenomen in de vastgestelde inventaris van het bouwkundig erfgoed. In de onmiddellijke omgeving bevinden zich voor het overige geen beschermde panden of inventarisgebouwen, noch beschermde landschappen of dorpsgezichten.

3.2.5. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

De kerk is in gebruik voor de **rooms-katholieke eredienst**:

- Vaste vieringen
 - Weekende: elke 2de en 4de zaterdag van de maand om 18 uur
 - Weekdagen: elke woensdag gebedsdienst om 8.30 uur
- Speciale diensten
 - Kruisweg: elke week in vastentijd op vrijdag om 8.30 uur, op Goede Vrijdag kinderkrusweg voor de kinderen van de school om 13.10 uur en alle gelovigen om 15 uur.
 - Palmzondag: eucharistie met uitreiking van palmtakken
 - Pasen: eucharistie, met aansluitend paaseierenraap voor alle kinderen in de kerktuin en receptie voor de aanwezigen.
 - Vieringen moederdag, vaderdag, grootouderdag en attentie voor gevierden (bvb. Jubilarissen)
 - Eerste communie
 - Openluchtviering op 15 augustus ter gelegenheid van OLV- ter-hemelopneming (ca. 400 deelnemers), gevolgd door feestmaal en tentoonstelling in de kerk
 - Tweede zaterdag van september om 18.00 uur: jubilarissendag voor alle echtparen die 50, 60, 65, 70 ... jaar gehuwd zijn. Dankviering in de kerk, nadien receptie voor alle aanwezigen, familie en vrienden van de jubilarissen met geschenk voor de jubilarissen.
 - Allerheiligen: op de vooravond herdenkingsviering van de overleden wijkgenoten.
 - Middernachtviering Kerstmis (enige in Zele), met inzameling kerstgaven voor zieken en ouderen in de wijk.
- Schoolvieringen op woensdag naar voorop vastgestelde agenda van de wijkschool
- Dagelijks gebed en devotie
 - De kerk is elke dag publiekelijk toegankelijk van 8.30 tot 19 uur in de zomer en van 8.30 tot 17 uur in de winter.
- Gezien de functie als hulpkerk, vinden er in de kerk geen dopen, huwelijken of uitvaardiensten plaats

De diensten in de kerk worden bediend door de pastoor en occasioneel door een van de priesters op rust.

Het kerkgebouw wordt tevens gebruikt voor tal van **nevenactiviteiten** die de waardigheid van de eredienst niet in het gedrang brengen:

- tentoonstellingen
- dag van de vormelingen
- vergaderingen van kerk- en wijkcomité
- andere vergaderingen
- concerten
- repetities
- gebruik door de school

3.2.6. Beschrijving van het toekomstig gebruik²

In afwachting van het resultaat van het participatieproces zoals beschreven in hoofdstuk 4 van dit kerkenbeleidsplan, blijft de huidige functie van de kerk OLV van de Wereld minstens tijdelijk ongewijzigd:

Eredienst	x
Valorisatie	x
Medegebruik	
Nevenbestemming in de tijd <i>Multifunctioneel gebruik</i>	x
Nevenbestemming in de ruimte <i>Gedeeld gebruik</i>	
Herbestemming	

De kerk is daarnaast beschikbaar voor bijkomende nevenbestemming in de tijd, voor zover het activiteiten betreft die de waardigheid van de eredienst niet in het gedrang brengen.

² Zie Bijlage 2 - Definities

3.3. PAROCHIEKERK HEILIG HART

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

3.3.1. Identificatie

Naam	Parochiekerk Heilig Hart
Geografische ligging	
<i>Adres</i>	Durmen zn 9240 Zele
<i>Kadastrale ligging</i>	1ste afdeling, sectie A, nr. 1133P
<i>Provincie</i>	Oost-Vlaanderen
Plaats in kerkelijke structuur	
<i>Bisdom</i>	Gent
<i>Dekenaat</i>	Dendermonde
<i>Parochie</i>	Sint-Ludgerusparochie van Berlare/Zele
Eigenaar	Kerkfabriek
Bescherming	Vastgesteld bouwkundig erfgoed sinds 24/09/2009, hernieuwd sinds 20/06/2023

3.3.2. Beschrijving

Bron: <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/89693>

a. Cultuurhistorische waarde

Historiek

Parochiekerk Heilig Hart, een moderne kerk vervangt de gesloopte neogotische kerk van Durmen, gebouwd onder impuls van kanunnik Adolf-Bernard Van der Moeren. De oude kerk werd aan de straatkant opgetrokken (nu parkeerterrein) in 1888 naar ontwerp van architect Jan Haché (Gent). De kerk werd ingezegend op 17 september 1888. Bij Koninklijk Besluit van 6 november 1896 werd Durmen erkend als parochie. In 1899 werd onder leiding van architect Jan Haché de parochiekerk vergroot. In mei 1908 plaatsing van drie glasramen in het koor en in 1909 twee glasramen boven de zijaltaren uit het atelier van Joseph Osterrath Jr. in Tilff bij Luik. De kerk werd gesloopt in juni 1975, de eerstesteenlegging van de nieuwe kerk vond plaats op 27 juni 1975. De nieuwe kerk werd plechtig ingewijd door de bisschop van Gent, monseigneur Van Peteghem, op 4 juli 1976. Eind 2006 werd een torenuurwerk en een kleine beiaard met twaalf klokjes toegevoegd aan de half vrijstaande campanile rechts van het kerkgebouw.

b. Beschrijving

Interieur

De gedenksteen van de eerstesteenlegging van de oude kerk in 1888 werd binnen in de nieuwe kerk in de muur ingemetseld. In de nieuwe kerkdeuren zijn vier figuratieve vensters uit de oude kerk hergebruikt, met glasramen van Joseph Osterrath Jr. (Tilff) van 1908-1909. Witmarmeren altaar en groot missiekruis, gewijd op 18.03.1900, uit de oude kerk. Inzegening van de nieuwe kruisweg op 12.03.1979.

c. Gebouw en architecturale mogelijkheden

Algemeen	
Oppervlakte gebouw	390m ²
Vrije hoogte	3,70m
Aantal zitplaatsen	150
Type gebouw	Zaalkerk

Voorzieningen	
Sanitair	Twee toiletten in tot ontmoetingsruimte omgebouwde sacristie
Verwarming	Vloerradiatoren met warm water, brander op gas, regelmatig gekeurd
Verlichting	LED
Keukenvoorzieningen	Toog met afwasbak en ijskasten in de ontmoetingsruimte
Audio-/videosysteem	Versterker, gedateerd
Beeldscherm(en)	Niet aanwezig
Rolstoeltoegankelijkheid	Ja, met uitzondering van het koor (trede hoger)
Diefstal- en brandbeveiliging	Niet aanwezig
Bliksembeveiliging	Niet aanwezig
Gsm-operatoren	Niet aanwezig

Duurzaamheid: gebeurde ingrepen en kansen	
Zonnepanelen (en batterijen)	Niet aanwezig
Regenwateropvang	Niet aanwezig
Dakisolatie	Niet aanwezig
Groendak	Niet aanwezig
Warmtepomp	Niet aanwezig
Warmtenet	Niet aanwezig
Windenergie	Niet aanwezig
Aquathermie	Niet aanwezig

Bouwfysische toestand

Er is geen inspectieverslag van Monumentenwacht beschikbaar.
Het kerkgebouw vertoont geen zichtbare gebreken.

Algemene beoordeling gehele gebouw	
Toestand	Goed
Onderhoud	Goed
Risico op gevolgschade	Geen
Toegankelijkheid	Uitstekend

Overzicht recente renovatiewerken	
Jaar	Uitgevoerde renovatiewerken
2024	Inrichting van sacristie en bijsacristie tot één ruimte voor ontmoeting, voorzien van toog, lavabo's en ijskasten (voor repetities van de Koninklijke Harmonie Sinte-Cecilia die de kerk huurt). Inrichting tweede toilet. Aankoop van nieuwe zitstoelen.
2026	Leggen van bovengrondse leidingen voor verwarming wegens ondergronds lek. Uit te voeren: herstelling lek(ken) in ondergrondse waterleiding die de pastoriewoning, de parochiezaal en de kerk verbindt met het stadswaternet.

3.3.3. Financiën

Geplande investeringen			
Jaar	Werken aan de parochiekerk	Budget	Uitvoering
2026	Geen voorziene investeringen	0,00	Geen voorziene investeringen
2027		0,00	
2028		0,00	
2029		0,00	
2030		0,00	
2031		0,00	

Exploitatietoelagen				
2019	2020	2021	2022	2023
16.549,00	17.271,34	17.760,00	18.095,00	18.135,00
2024	2025	2026	2027	2028
7.505,32	1.159,36	4.012,00	4.100,00	4.300,00
2029	2030	2031		
4.500,00	4.900,00	5.100,00		

Aanliggend aan het kerkgebouw bevindt zich de parochiezaal en naast de kerk de pastorijwoning. Beide brengen huuropbrengsten met zich mee, die ertoe bijdragen dat de jaarlijkse exploitatietoelage van het gemeentebestuur beperkt blijft.

3.3.4. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

a. Situering in de ruimere omgeving

De Heilig Hartkerk bevindt zich in Durmen, een deekern van Zele met een overwegend residentieel karakter. De deekern strekt zich uit langs het gelijknamige Durmen, en situeert zich ten noordoosten van het centrum van Zele. De wijk Durmen wordt van de kern van Zele gescheiden door de gewestweg N47. Ter hoogte van de gewestweg bevinden zich aan de noord- en zuidzijde van het landelijk woonlint industrieterreinen. Verder oostwaarts, ter hoogte van de Heilig Hartkerk, deint het woonlint verder uit in noordelijke en zuidelijke richting, met daarrond open ruimte gebied.

b. Relatie met de publieke ruimte

De Heilig Hartkerk staat relatief ver van de straat en is vanaf de straatkant minder zichtbaar. Voor de kerk staat de voormalige pastorijwoning, eveneens teruggetrokken ten aanzien van Durmen. De bebouwing aan de straatkant is voornamelijk van het gesloten type.

De publieke ruimte aan de voorzijde van de kerk en de voormalige pastorijwoning is volledig verhard en wordt gebruikt als parking door omwonenden en bezoekers. Achter de kerk bevindt zich het zaaltje Durmen. Naast het zaaltje werden een petanqueplein en speeltuintje ingericht.

c. Voorzieningen

De Heilig Hartkerk wordt momenteel reeds gebruikt door lokale verenigingen.

Achter de kerk bevindt zich de parochiezaal van Durmen (25 x 40m, max. bezetting 390 personen). Naast het zaaltje werden een petanqueplein en speeltuintje ingericht.

Op ca. 100m afstand van de kerk, op de hoek van Durmen met de Schoolstraat, bevindt zich een vestigingsplaats van kleuter- en lagere De Vlinderboom.

d. Bereikbaarheid en ontsluiting

De Heilig Hartkerk is voornamelijk lokaal ontsloten:

- Auto: de kerk is vlot bereikbaar via het lokale wegennet, dat verderop aantakt op de gewestweg Europalaan (N47)
- Fiets: Durmen is vlot toegankelijk via lokale fietsverbindingen.
- Openbaar vervoer: het aanbod voor openbaar vervoer is beperkt. De dichtstbijzijnde halte van De Lijn situeert zich op ca. 250m afstand van de kerk.

e. Erfgoedcontext

Zowel de Heilig-Hartkerk als de voorliggende voormalige pastorijwoning zijn opgenomen in de vastgestelde inventaris van het bouwkundig erfgoed, respectievelijk als 'Parochiekerk Heilig Hart wijk Durmen' en 'Pastorie van de Heilig Hartparochie wijk Durmen'. Aan de straatkant, links van het kerkplein, staan twee woningen die voorkomen op de inventaris als 'Ensemble van twee dorpswoningen met café'.

De nabijgelegen school is opgenomen in de inventaris van het bouwkundig erfgoed als 'Parochiale bewaarschool wijk Durmen'.

In de onmiddellijke omgeving bevinden zich voor het overige geen beschermde panden noch beschermde landschappen of dorpsgezichten.

3.3.5. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

De parochiekerk wordt slechts sporadisch gebruikt voor de **rooms-katholieke eredienst**:

- Eucharistievieringen voor de school
- Gelegenheidsvieringen op of rond hoogdagen
- Occasionele vieringen zoals dierenwijding of jubilea
- Doopselvieringen
- Eerste communie
- Huwelijksvieringen
- Uitvaarten

In het geval er een weekendviering plaatsvindt, ontvangt de Durmense gemeenschap ook kerkgangers uit Zele-Huivelde, Hamme Sint-Anna en Hamme-Zogge.

Het kerkgebouw leent zich uitstekend voor **nevenbestemmingen**. Driemaal per week wordt het gebruikt als repetitieruimte voor de Koninklijke Harmonie Sinte-Cecilia en Blaaskapel Den Bookhamer. De sacristie en bijsacristie zijn tot één geheel samengevoegd als pauzeruimte voor de harmonie. Er werd ook een toilet aan het bestaande toilet toegevoegd in 2024. Als er geen diensten gepland zijn, staat de kerk klaar voor repetities op een manier dat alle materialen snel kunnen worden opgeborgen wanneer er wel een dienst is voorzien.

3.3.6. Beschrijving van het toekomstig gebruik³

In afwachting van het resultaat van het participatieproces zoals beschreven in hoofdstuk 4 van dit kerkenbeleidsplan, blijft de huidige functie van de kerk Heilig Hart minstens tijdelijk ongewijzigd:

Eredienst	x
Valorisatie	x
Medegebruik	
Nevenbestemming in de tijd <i>Multifunctioneel gebruik</i>	x
Nevenbestemming in de ruimte <i>Gedeeld gebruik</i>	
Herbestemming	

³ Zie Bijlage 2 - Definities

3.4. PAROCHIEKERK SINT-ANTONIUS EN SINT-JOZEF VAN PADUA

3.4.1. Identificatie

Naam	Parochiekerk Sint-Antonius & Sint-Jozef van Padua
Geografische ligging	
<i>Adres</i>	Heikant 272B 9240 Zele
<i>Kadastrale ligging</i>	3 ^{de} afdeling, sectie D, nr. 1396V
<i>Provincie</i>	Oost-Vlaanderen
Plaats in kerkelijke structuur	
<i>Bisdom</i>	Gent
<i>Dekenaat</i>	Dendermonde
<i>Parochie</i>	Sint-Ludgerusparochie van Berlare/Zele
Eigenaar	Kerkfabriek
Bescherming	Vastgesteld bouwkundig erfgoed sinds 24/09/2009, hernieuwd sinds 20/06/2023 Van Peteghemorgel - Beschermd monument sinds 07/02/1980

3.4.2. Beschrijving

Bron: <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/84184>

a. Cultuurhistorische waarde

De parochiekerk Sint-Jozef en Sint-Antonius van Padua, met Van Peteghemorgel, wordt aan de linkerkant geflankeerd door de pastorie en rechts door de voormalige onderpastorie en het parochiaal centrum. Achter de kerk bevindt zich een ommuurd kerkhof.

Historiek

Omstreeks het midden van de 19de eeuw bleek de Sint-Ludgeruskerk van Zele te klein geworden voor de volledige bevolking van Zele. Het gemeentebestuur stelde daarom in

1845 voor om de kerk te vergroten. Dit voorstel werd echter verworpen door de bisschop van Gent, Monseigneur Delebecque, die een nieuwe kerk wilde oprichten op Heikant, maar waarvoor de financiële middelen en de medewerking van het gemeentebestuur ontbraken.

In 1854 schonk de familie Polfliet twee percelen grond rond hun ouderlijk huis op de wijk Heikant voor de bouw van de kerk en de pastorie. Een steen links van het koor met opschrift "Fondaverunt/ J.B. A. L. Polfliet/ Pastor/ J. Ac Van Oosthuyse/ Consule/ E. Van Meldert" verwijst naar de stichters, Jan-Baptist, Antonia, begijn in het Groot Begijnhof te Gent, en Livinus Polfliet. Hun grafsteen werd ingemetseld in de buitenmuur van de sacristie. Aegidius Van Oosthuyze was de toenmalige pastoor en Eugenius Van Meldert de toenmalige burgemeester. Een groot deel van de bouwkosten werd betaald door de familie Polfliet en voorts werden de werken bekostigd met giften. De architect van de kerk is niet gekend, maar volgens de overlevering werkte men volgens het plan (1848) van architect J. De Somme – Servais (Sint-Niklaas) voor de kerk van De Klinge (Sint-Gillis).

Eerstesteenlegging op 21 juni 1854 door Monseigneur L. J. Delebecque, confer ingemetselde steen aan het hoogkoor. Het interieur van de kerk werd ingericht met drie altaren uit de gesloopte Dominicanenkerk in Gent. De communiebank en de preekstoel werden gekocht van de kerkfabriek van Destelbergen. Twee biechtstoelen werden gekocht bij de kerkfabriek van Grotenberge bij Zottegem. Het orgel komt van Gontrode. Schilderijen, beelden, kruisen, kandelaars en andere liturgische voorwerpen werden gekocht met giften van de parochianen.

De kerkwijding vond plaats op 5 januari 1855. Bij Koninklijk Besluit van 16 april 1856 werd de kerk enkel als kapel aanvaard en waren de bewoners voor begravenissen en huwelijken nog steeds aangewezen op de Sint-Ludgeruskerk van Zele. Dit bleef zo tot in 1859 toen de kerk verheven werd tot een onafhankelijke parochiale hulpkerk voor de wijken Heikant en Bos. De kerktoren werd pas gebouwd in 1865. Aan de bouw ging een discussie vooraf over de plaats waar de toren zou worden opgetrokken: boven de voorgevel of achteraan boven de kruisbeuk. Uiteindelijk werd er vooraan een houten toren gebouwd omdat de funderingen niet berekend waren op de plaatsing van een stenen toren. De uitvoering gebeurde volgens het plan van broeder Prosper Velleman uit het klooster van de Augustijnen te Gent. De klok, gewijd aan de Heilige Jozef werd in 1868 gegoten door Severinus Van Aerschodt uit Leuven en kreeg het volgende jaarschrift "sanCto Joseph DonaVlt aLbertUs poeLMan paroChUs heIkant zeLe".

Op 27 juni 1871 kreeg de kerk het statuut van filiaalkerk. In oktober 1891 besliste men de kerk te laten schilderen. In 1903 werd het roosvenster in de voorgevel geplaatst naar een ontwerp van Julius Goethals uit Aalst met glaswerk uit het atelier van Joseph Casier; ook werd in het koor een venster uitgebroken en vervangen door een venster in neogotische stijl, eveneens ontworpen door Goethals uit Aalst. Tevens werd het kerkinterieur herschilderd in neogotische stijl door kunstschilder Remy Goethals uit Gent. Naar aanleiding van de schilderwerken van de kerk werden drie schilderijen van de Heilige Rochus, de Heilige Nikolaas van Tolentijn en de Heilige Barbara verkocht aan Livinus Claes uit Kalken.

Een eerste grote restauratiecampagne, de herstelling van het dak en de vloer, het droogmaken van de zijmuren, de plaatsing van een nieuw elektrisch torenuurwerk en vernieuwen van de elektrische leidingen, gebeurde in 1955 onder pastoor Jozef van der Cruyssen met aannemer Coppens uit Lebbeke. In 1968 werd de kerk vergroot met twee hulpsacristieën. In 1975 werd de kerk onder pastoor Cyriel Smet monochroom overschilderd. Ook het roosvenster werd toen vernieuwd. In 1980 werden de ramen hersteld.

b. Beschrijving

De plattegrond ontvouwt een driebeukige transeptloze kerk van zes traveeën met een smaller koor van één travee en een driezijdige sluiting, aan weerszijden ingesloten door sacristieën met een rechthoekig grondplan.

De kerk is volledig opgetrokken van baksteen in combinatie met blauwe hardsteen voor de plint, dorpels en deur- en vensteromlijstingen in de voorgevel en kalksteen voor de venstertracering. Schip en zijbeuken zijn overdekt door één groot zadeldak met leien waarop aan de westzijde een kleine klokkentoren met tentdak en weerhaan rust. Het dak van het koor heeft dezelfde nokhoogte als het zadeldak van het schip. Op het pseudoschilddak van het koor prijkt een eenvoudig kruis. De oude sacristieën hebben een leien half schilddak, terwijl de nieuw aangebouwde sacristieën een plat dak hebben.

Voorgevel met puntgevel gemarkeerd door drie traveenissen afgelijnd door een oplopende boogfries. Centraal in de voorgevel bevindt zich een hoge, smalle spitsboogdeur in een geprofileerde hardstenen omlijsting met druiplijst en kruisbloem. Hogerop in de middelste travee, groot roosvenster met maaswerk. In de buitenste traveeën, aan weerszijden een kleiner roosvenster, volgens oude prentbriefkaarten uit het begin van de 20ste eeuw, aangebracht op de plaats van twee spitsbogige nissen met beelden van de patroonheiligen. Op de begane grond zichtbare sporen in het metselwerk van twee gedichte deuropeningen. Rechts naast de deur is een hardstenen herdenkingsplaat ter ere van de gesneuvelde soldaten in de muur gemetseld.

De zijgevels worden geritmeerd door vlakke bakstenen pilasters met een hardstenen dekplaat, waartussen grote spitsboogvensters in een geprofileerde bakstenen omlijsting met een geprofileerde hardstenen dorpel en kalkstenen maaswerk. In de laterale zijden van het koor is een gelijkaardig venster aanwezig. Blinde koorsluiting op de hoeken geaccentueerd door vlakke bakstenen pilasters. Tegen de koorwand hangt een calvarie onder een leien zadeldak.

In de zijgevels van de oude sacristieën is er aan de zuidzijde een spitsboogvenster en aan de noordzijde een spitsboogdeur, voorafgegaan door drie hardstenen treden. In de achtergevels van de nieuwe sacristieën zijn er telkens twee getoogde vensters met een hardstenen dorpel. Onder de linker vensteropening van de zuidelijke sacristie is een hardstenen grafplaat van de stichters van de kerk, de familie Polfliet, ingemetseld.

Interieur

Bepoeterd en wit geschilderd interieur in combinatie met enkele grijze en polychrome accenten. Kerkvloer met vierkante hardstenen tegels. Drie beuken, gescheiden door twee rijen van vijf Toscaanse zuilen op een hardstenen sokkel, die met elkaar verbonden zijn door spitsboogvormige scheibogen. Kerk overwelfd door kruisribgewelven, rustend op kleine geprofileerde consoles, waarvan de gewelfvlakken versierd zijn met goudkleurige sterren. De sluitstenen, het centrale deel van de ribben en de consoles hebben een polychrome beschildering in neogotische stijl. Koor met gelijkaardige overwelfing met aan de laterale zijden twee ingewerkte blinde spitsboogvensters. Concaaf doksaal met vooruitspringend portaal. Doksaalwand bekroond door een decoratieve neogotische spitsboogvormige boogfries. Balustrade in 1892 vervaardigd door de gebroeders De Beule.

Glasramen

In het koor werden in 1904 de patroonheiligen, Heilige Jozef en Heilige Antonius van Padua, geplaatst naar tekeningen van Joseph Casier uit Gent. In de rechterzijbeuk werden volgens de literatuur tussen 1907 en 1909 vijf glasramen met de voorstelling van vijf apostelen toegevoegd, Heilige Petrus, Heilige Paulus, Heilige Andreas, Heilige Jacobus de Meerdere en Heilige Joannes de Evangelist eveneens naar ontwerp van

Joseph Casier. In 1910 en 1914 werden nog vier glasramen met apostelfiguren geplaatst. Glazenier César Vanhevele uit Gent stond in 1946 in voor de realisatie van de glasramen van de drie ontbrekende apostelen Heilige Thaddeus, Heilige Simon en Heilige Mattheus.

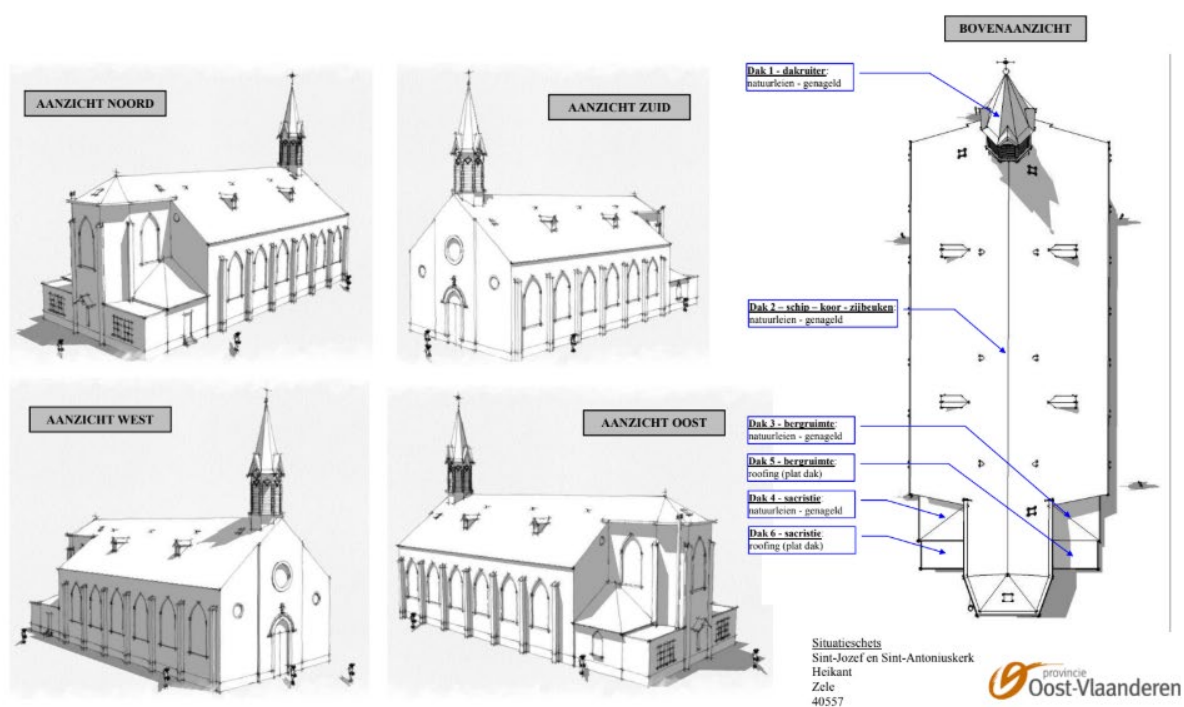
Mobilair

- Schilderijen. Schilderijen van Leo Van den Abbeele (Zelee) uit het derde kwart 19de eeuw: "De verheerlijking van de Heilige Antonius van Padua", gesigneerd "L.V.D. Abbeele 1856"; "Aanroepingen uit de litanie van Onze-Lieve-Vrouw" boven het Onze-Lieve-Vrouwaltaar; "De Opdracht van Jezus in de Tempel", getekend "L.V.D.A. 1857", boven het zuidelijk zijaltaar. "Opvoeding van Onze-Lieve-Vrouw", naar een kopie van P.P. Rubens, bewaard in de sacristie; Ecce Homo (19de eeuw), bewaard in de sacristie. Kruisweg uit de kerk van Petegem bij Deinze, ingezegend in 1896 ter vervanging van een kruisweg van 1855.
- Beeldhouwwerk. Houten Mariabeeld op het noordelijk Onze-Lieve-Vrouwaltaar. Houten beeld van Sint-Elooi. Gepolychromeerde beelden van Heilige Antonius en Heilige Rochus aan weerszij van het zuidelijk zijaltaar. Beeld van de Heilige Antonius van Padua en van de Heilige Franciscus Xaverius (geschonken in 1894). Beeld van de Heilige Cornelius en van de Heilige Apollonia (geplaatst in 1898). Beeld van de Heilige Gerardus, aangekocht in 1900. Beeld van de Heilige Leo, in 1936 aan pastoor D'Hondt aangeboden bij zijn 25-jarig jubileum als pastoor te Heikant. Voorts beelden van Heilig Hart, Onze-Lieve-Vrouw, Heilige Jozef, Heilige Nikolaas van Tolentijn, Heilige Theresia van Lisieux én van Heilige Johannes Berchmans.

Meubilair

- Hoofdaltaar gewijd aan Heilige Jozef met Kind; 17de-eeuws portiekaltaar afkomstig uit de gesloopte Dominicanenkerk te Gent; altaartafel en topkruis uit de 19de eeuw; in 1901 plaatsing van een nieuwe tabernakelkast volgens het Liber Memorialis afkomstig uit het "klooster van de Damen van Doorsele" (?), Mathias Zens zorgde voor de herstelling en de aanpassingen van dit tabernakel.
- Noordelijk zijaltaar gewijd aan Onze-Lieve-Vrouw en zuidelijk zijaltaar gewijd aan de pestheiligen: 17de-eeuwse portieken met 19de-eeuwse altaartafel eveneens afkomstig uit de gesloopte Gentse Dominicanenkerk. Neogotische koorbanken.
- Eiken communiebank van 1744, afkomstig uit de kerk van Destelbergen met onder andere voorstelling van de vier Evangelisten en het Lam van de Apocalyps, in 1956 kregen twee panelen een versiering met druiventros en korenaren-motief.
- Eiken preekstoel, gedateerd van 1644, afkomstig uit de kerk van Destelbergen en door de kerk aangekocht omstreeks 1855. In 1903 gerestaureerd door Mathias Zens uit Gent, met toevoeging van een nieuwe trap en klankbord. In 1907 voorzien van panelen met de voorstelling van Jezus en de vier Evangelisten.
- Twee eiken biechtstoelen afkomstig uit de kerk van Grotenberge (bij Zottegem) en circa 1855 aangekocht door de kerk, één gedateerd 1766 met in de cartouche een weegschaal als symbool van de rechtvaardigheid, en één van 1770 of 1778, met in de cartouche de tafel van de 10 geboden en de datum 1770 of 1778.
- Marmeren doopvont met koperen deksel, uit het derde kwart van de 19de eeuw.
- **Van Peteghemorgel**, in de windlade inscriptie "L. Van Peteghem et frère, Gand 2 novembre 1823", gekocht in 1888 van de kerk van Mariakerke (Gent). Vermoedelijk betreft het de zonen van Lambert Van Peteghem die in 1777 in de Sint-Ludgeruskerk van Zelee een orgel heeft geplaatst, namelijk Lambert-Corneille (1779-1855) en Pierre-Charles (1776-1852). Het orgel werd in 1973 gerestaureerd door orgelbouwer Gh. Potvlieghe – De Maeyer.

c. Gebouw en architecturale mogelijkheden

Algemeen	
Oppervlakte gebouw	657m ²
Vrije hoogte	10m
Aantal zitplaatsen	200 stoelen, plaats tot 300
Type gebouw	hallenkerk

Voorzieningen	
Sanitair	Niet aanwezig
Verwarming	Centrale verwarming met aardgas, gekeurd en jaarlijks onderhoud
Verlichting	Halogeen spots
Keukenvoorzieningen	Niet aanwezig
Audio-/videosysteem	Audiosysteem aanwezig. Werkt naar behoren (in 2024 geplaatst)
Beeldscherm(en)	Niet aanwezig
Rolstoeltoegankelijkheid	Ja, ook het koor
Diefstal- en brandbeveiliging	Niet aanwezig
Bliksembeveiliging	Aanwezig en in 2026 nagekeken
Gsm-operatoren	Niet aanwezig

Duurzaamheid: gebeurde ingrepen en kansen	
Zonnepanelen (en batterijen)	Niet aanwezig
Regenwateropvang	Beperkt aanwezig
Dakisolatie	Niet aanwezig
Groendak	Niet aanwezig
Warmtepomp	Niet aanwezig
Warmtenet	Niet aanwezig
Windenergie	Niet aanwezig
Aquathermie	Niet aanwezig

Bouwfysische toestand

Bron: *Inspectieverslag Monumentenwacht 15/02/2022*

Algemene beoordeling gehele gebouw	
Toestand	Goed
Onderhoud	Uitstekend
Risico op gevolgschade	Weinig
Toegankelijkheid	Goed

Algemeen is de kerk in goede toestand en wordt ze goed onderhouden. De dakruiter is onderdaks structureel aangepakt, de werken aan het bovendakse gedeelte zijn momenteel in Uitvoering.

Toegankelijkheid:

- exterieur: daken en goten: goed tot heel goed dankzij de aanwezigheid van de nodige veiligheidsvoorzieningen (ladderhaken, dakkapellen en dakluik op het koor;
- interieur: de zijdelingse loopbruggen naar de dakkapellen zijn versleten door ouderdom en dienen bij gelegenheid te worden vervangen, de overige delen zijn goed toegankelijk.

Verkort advies werken	Termijn
Verbeterpunten bij werken aan dakruiter	Dringend
Windveer plaatsen aan noord- en oostelijke topgevel van de zijbeuken achteraan de kerk	1 tot 3 jaar
Toegankelijkheid zolder verbeteren boven het schip en het koor	3 tot 6 jaar
Barsten in raamdorpels dichten	3 tot 6 jaar
Herstel houtwerk inkomdeur	1 jaar
Herstel metsel- en voegwerk baksteken pijlers van toegangshekkens	1 tot 3 jaar

Overzicht recente renovatiewerken	
Jaar	Uitgevoerde renovatiewerken
2013	Schilderwerken interieur
2015	Vernieuwing dakbedekking
2022	Restauratie toren
2026	Restauratie ingangspoort. Volledige elektrische installatie vervangen en gekeurd. Versteving treden naar doksaal.

3.4.3. Financiën

Geplande investeringen			
Jaar	Werken aan de parochiekerk	Budget	Uitvoering
2026	Geen voorziene investeringen	0,00	Geen voorziene investeringen
2027		0,00	
2028		0,00	
2029		0,00	
2030		0,00	
2031		0,00	

Exploitatietoelagen				
2019	2020	2021	2022	2023
16.431,00	18.937,96	18.000,00	18.000,00	19.000,00
2024	2025	2026	2027	2028
19.500,00	16.000,00	15.499,92	34.500,00	32.940,00
2029	2030	2031		
33.270,00	33.420,00	33.720,00		

De inkomsten uit verhuring van de pastorie en de in 2019 volledig gerenoveerde onderpastorie dragen ertoe bij dat de exploitatietoelage van gemeente beperkt blijft.

3.4.4. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

a. Situering in de ruimere omgeving

De parochiekerk Sint-Antonius en Sint-Jozef van Padua bevindt zich in de wijk Heikant. Heikant is een landelijk uitloper van de kern van Zele, die zich situeert in de open ruimte ten noordwesten van het centrum. De bebouwing in deze buitenwijk is hoofdzakelijk residentieel en situeert zich langs het gelijknamige woonlint Heikant, met uitlopers in de Biesbochtstraat, Molenstraat, Sportstraat en Bosstraat. Nabij de kerk bevinden zich de

verkavelingswijk Vrije Heide en de voetbalterreinen van KFC Heikant, die via de Rechte Heistraat ontsluiten naar Heikant ter hoogte van de kerk.

b. Relatie met de publieke ruimte

De bebouwing aan Heikant staat ingeplant tot tegen de rooilijn. De kerk wordt links geflankeerd door een groot perceel met een vrijstaande pastorijswoning en rechts door een onderpastorij met achterliggend parochiezaaltje. Achter deze gebouwen ligt een ommuurde begraafplaats. De kerk en de onderpastorij staan schuin ingeplant ten aanzien van de rooilijn, waardoor er een beperkt verhard voorplein ontstaat, dat voornamelijk als parking wordt gebruikt. Links van de kerk bevindt zich de pastorijswoning met tuin. De zone tussen het voetpad en de ommuurde voortuin van de pastorij is ingericht met schuinparkeerplaatsen.

De begraafplaats achter de kerk is bereikbaar via een pad aan de linkerkant van de kerk.

Aan de overzijde van de kerk, op de hoek met de Rechte Heistraat, bevindt zich een parkeerterrein.

c. Voorzieningen

Naast de kerk bevinden zich parochiezaal De Kring en de jeugdlokalen van KLJ Zele Heikant, achter de onderpastorij. Via de Bosstraat kunnen twee schoolvestigingen (lager en kleuteronderwijs) bereikt worden, op ca. 300 à 400m afstand.

De Rechte Heistraat, aan de overzijde van de kerk, ontsluit naar de voetbalterreinen van KFC Heikant, op zo'n 400m afstand van de kerk.

d. Bereikbaarheid en ontsluiting

De Heilig Hartkerk is voornamelijk lokaal ontsloten:

- Auto: de kerk is bereikbaar via het lokale wegennet. Heikant sluit zuidwaarts aan op de gewestweg N445, en ontsluit via de Bosstraat naar Lokeren.
- Fiets: langs de kerk loopt een recreatieve fietsroute (tussen knooppunten 71 en 80).
- Openbaar vervoer: er is geen openbaar vervoer. De dichtstbijzijnde halte bevindt zich aan de Gentsesteenweg, op bijna 2km afstand.

e. Erfgoedcontext

De kerk, de achterliggende begraafplaats, het perceel met vrijstaande pastorijswoning, de onderpastorij en de achterliggende parochiezaal zijn allen opgenomen in de vastgestelde inventaris van het bouwkundig erfgoed, als 'Parochiekerk Sint-Jozef en Sint-Antonius van Padua', 'Kerkhof van Sint-Jozef en Sint-Antoniusparochie', 'Pastorie Sint-Jozef en Sint-Antoniusparochie met tuin' en 'Onderpastorie parochie Sint-Jozef en Sint-Antonius'.

De hoeve Heikant 276 naast de pastorijswoning is eveneens opgenomen in de vastgestelde inventaris.

In de onmiddellijke omgeving bevinden zich voor het overige geen beschermde panden noch beschermde landschappen of dorpsgezichten.

3.4.5. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

De parochiekerk wordt gebruikt voor de **rooms-katholieke eredienst**:

- tweewekelijkse eucharistievieringen op zaterdag om 18.00 uur.
- schoolvieringen
- doopsels
- vormsels
- huwelijken

- uitvaarten
- vieringen bij bijzondere gelegenheden.
- dagelijks gebed en devotie
 - de kerk is dagelijks toegankelijk van 9.00 tot 18.00 uur.

De kerk wordt tevens gebruikt voor **nevenactiviteiten**:

- concerten;
- koorrepetities.

3.4.6. Beschrijving van het toekomstig gebruik⁴

In afwachting van het resultaat van het participatieproces zoals beschreven in hoofdstuk 4 van dit kerkenbeleidsplan, blijft de huidige functie van de parochiekerk Sint-Jozef en Sint-Antonius van Padua minstens tijdelijk ongewijzigd:

Eredienst	x
Valorisatie	x
Medegebruik	
Nevenbestemming in de tijd <i>Multifunctioneel gebruik</i>	x
Nevenbestemming in de ruimte <i>Gedeeld gebruik</i>	
Herbestemming	

De kerk is daarnaast beschikbaar voor bijkomende nevenbestemming in de tijd, voor zover het activiteiten betreft die de waardigheid van de eredienst niet in het gedrang brengen.

⁴ Zie Bijlage 2 - Definities

3.5. PAROCHIEKERK SINT-JOZEF

3.5.1. Identificatie

Naam	Parochiekerk Sint-Jozef
Geografische ligging	
<i>Adres</i>	Huivelde 213A 9240 Zele
<i>Kadastrale ligging</i>	1 ^{ste} afdeling, sectie B, nr. 568E
<i>Provincie</i>	Oost-Vlaanderen
Plaats in kerkelijke structuur	
<i>Bisdom</i>	Gent
<i>Dekenaat</i>	Dendermonde
<i>Parochie</i>	Sint-Ludgerusparochie van Berlare/Zele
Eigenaar	Kerkfabriek
Bescherming	Vastgesteld bouwkundig erfgoed sinds 24/09/2009, hernieuwd sinds 20/06/2023

3.5.2. Beschrijving

Bron: <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/84033>

a. Cultuurhistorische waarde

Historiek

Parochiekerk Sint-Jozef, ingeplant op een beboomd perceel met achterliggend kerkhof, links de Sint-Ludgerusschool en rechts de voormalige pastorie. Oprichting van de parochie Huivelde onder patroonschap van Sint-Jozef bij Koninklijk Besluit van 23.11.1937. Bouw van een nieuwe kerk naar ontwerp van architect G. Van Meel (Antwerpen) van 1938-1939; eerstesteenlegging door monseigneur Coppieters, bisschop van Gent, op 16 augustus 1942 (confer opschriften hoeksteen in koor). Door oorlogsomstandigheden werd de bouw pas voltooid in 1947. Inzegening door kanunnik K. Calewaert op 19 oktober 1947. Binnenafwerking en stoffering in de jaren 1950.

b. Beschrijving

Moderne gotische kerk in strakke baksteenbouw. Bakstenen parement van "klinkaart" met schaars gebruik van hardsteen van Ecaussines en voorzien van zadeldaken bedekt met zwarte pannen. Eenvoudige zaalkerk met rechthoekige plattegrond met smaller

uitspringend portaaltravee en smaller, recht afgesloten koor; met aangebouwde sacristie en vergaderplaats. Ten noordwesten, aangebouwde rechthoekige klokkentoren met tentdak voorzien van vier uurwerkplaten. Westgevel uitgewerkt met puntgevel en voorzien van spitsboogportaal met bakstenen dagkanten. Spitsboogvormige drielichten in westgevel en zijgevels. In de zijgevels, kleine rechthoekige uitbouw van de biechtstoel. Blinde koorafsluiting.

Interieur

Geel bakstenen spitsboogtongewelf met bakstenen gordelbogen.

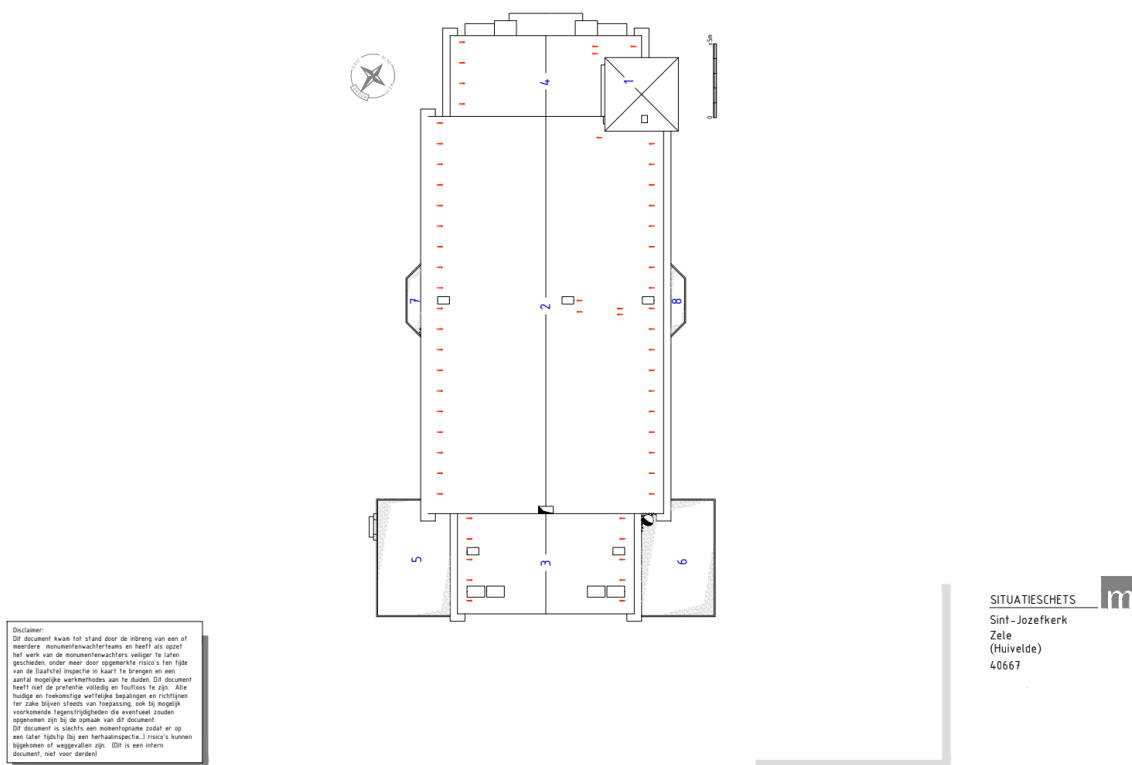
Mobilair

In nissen boven de zijaltaren beelden van Onze-Lieve-Vrouw geplaatst in 1954 en Sint-Jozef van 1955. Kruisweg met taferelen in reliëf, gesigneerd A. De Beule. Orgel van 1987. Gestileerd hoogaltaar in Bleu-Belge marmer. Achthoekige doopvont in zwarte marmeren met deksel voor hoogaltaar. Neogotische achthoekige doopvont ter hoogte van doksaal.

Begraafplaats (eigendom van de gemeente) van de gehuchten Huivelde en Hansevelde op achterliggend perceel ten noorden van de parochiekerk. In 2005 vergroot, heringericht naar ontwerp van het studiebureau Anrob nv en officieel geopend op 27 oktober 2005.

c. Gebouw en architecturale mogelijkheden

Algemeen	
Oppervlakte gebouw	672m ²
Vrije hoogte	7,20m (zijkant) 14,50m (midden)
Aantal zitplaatsen	+250
Type gebouw	zaalkerk

Voorzieningen	
Sanitair	2 toiletten, vooraan naast de vergaderplaats en onder de toren
Verwarming	Warme lucht op gas, keuring beschikbaar
Verlichting	Binnen - hoofdverlichting kwikdamplampen verder deels klassiek, halogeen en LED
Keukenvoorzieningen	Niet aanwezig
Audiosysteem	Ja, werkt naar behoren
Beeldscherm(en)	Niet aanwezig
Rolstoeltoegankelijkheid	Ja, behalve in het koor
Diefstal- en brandbeveiliging	Geen diefstalbeveiliging. Camerabewaking. Brandbeveiliging in overeenstemming met vigerende wetgeving,
Bliksembeveiliging	Is aanwezig (Heleblitz en jaarlijkse controle)
Gsm-operatoren	Niet aanwezig, wel internetaansluiting.

Duurzaamheid: gebeurde ingrepen en kansen	
Zonnepanelen (en batterijen)	Niet aanwezig
Regenwateropvang	Niet aanwezig
Dakisolatie	Niet aanwezig
Groendak	Niet aanwezig
Warmtepomp	Niet aanwezig
Warmtenet	Niet aanwezig
Windenergie	Niet aanwezig
Aquathermie	Niet aanwezig

Bouwfysische toestand

Bron: *Inspectieverslag Monumentenwacht 02/04/2025*

Algemene beoordeling gehele gebouw	
Toestand	uitstekend
Onderhoud	uitstekend
Risico op gevolgschade	geen

Het gebouw bevindt zich in een prima conditie.

Verkort advies werken	Termijn
Vochtprobleem kelder oplossen	1 tot 3 jaar
Bocht plaatsen op verticale dakwaterafvoeren die toekomen op platte daken (uitvoering voorzien 2026)	1 tot 3 jaar

Overzicht recente renovatiewerken	
Jaar	Uitgevoerde renovatiewerken
2002-2008	Grote renovatiewerken werden uitgevoerd : vernieuwen elektriciteit en verwarming, dakpannen, zink, hervoegen buitengevels... De kerk bevindt zich in goede bouwkundige staat
2015	Plaatsing kopie beeld in marmer van Michelangelo: Madonna met kind Jezus (Angelo Tricarico)
2017	Uitbreiden altaarpodium naar voor met lagere opstap. Plaatsing van vijf zetels, altaar, lezenaars, kunstwerk boot en paaskandelaar, geschonken door de Sint-Jans-de-Doperparochie van Sint-Niklaas en gemaakt door pastoor Louis Van Overloop

3.5.3. Financiën

Geplande investeringen			
Jaar	Werken aan de parochiekerk	Budget	Uitvoering
2026	Vervangen drijfwerkmotor torenuurwerk en beveiliging tegen blikseminslag	3.850,00	2026
2027		0,00	
2028		0,00	
2029		0,00	
2030	Vervangen verlichting wijzerplaten torenuurwerk	4.900,00	2030
2031		0,00	

Exploitatietoelagen				
2019	2020	2021	2022	2023
18.951,00	13.456,30	14.013,19	13.810,15	15.743,40
2024	2025	2026	2027	2028
22.731,08	17.984,44	25.211,88	16.450,00	16.475,00
2029	2030	2031		
16.500,00	16.500,00	16.500,00		

3.5.4. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

a. Situering in de ruimere omgeving

De parochiekerk Sint-Jozef bevindt zich in de buitenwijk Huivelde, een landelijke woonkern ten zuidoosten van het centrum van Zele.

Huivelde is ter hoogte van de kerk ruimtelijk vergroeid met het woonlint Hansevelde. Deze lintbebouwing strekt zich uit tussen de gewestwegen N446 en N47. De deeltkern Huivelde-Hansevelde is grotendeels residentieel van karakter, met verspreide voorzieningen en een sterke verweving met het omliggende openruimtegebied.

b. Integratie in de publieke ruimte

De kerk ligt ingeplant langs de straat Huivelde, op een ruim en grotendeels groen perceel.

Aan de rechterzijde van de kerk bevindt zich de vrijstaande voormalige pastoriewoning met tuin, terwijl links een school, een parochiezaal en jeugdlokalen gelegen zijn.

Achter de kerk strekt zich de begraafplaats uit, die rechtstreeks aansluit op het kerkperceel en er functioneel en ruimtelijk mee verbonden is.

Ter hoogte van de pastorie maakt de straat een asverschuiving, om vervolgens opnieuw een asverschuiving te maken ter hoogte van de school. Daardoor ontstaat aan de voorzijde van de kerk een groen omrand parkeerplein en wordt de centrale functie van de kerk binnen het woonlint Huivelde – Hansevelde benadrukt. De asverschuiving heeft eveneens een vertragend effect.

Aan de voorzijde van de school en de pastorie werden eveneens parkeerplaatsen aangelegd. Aan de linkerzijde van de kerk bevindt zich een pad dat toegang geeft tot achtereenvolgens de parochiezaal, de achterliggende jeugdlokalen en de begraafplaats achter de kerk.

De toegang tot de school situeert zich links van het schoolgebouw.

c. Voorzieningen

De belangrijkste voorzieningen situeren zich in de onmiddellijke nabijheid van de kerk en zijn sterk verweven met de parochiale functies.

Links van de kerk bevindt zich een kleuter- en lagere school en een parochiezaal, die verhuurd wordt. Achter de zaal bevinden zich jeugdlokalen van de Chiro. De jeugdbeweging maakt ook gebruik van het achterliggende weiland.

Buiten deze voorzieningen is het aanbod eerder beperkt en verspreid. Aan de overzijde van de kerk bevindt zich een praktijk voor logopedie, psychotherapie, ergotherapie, kinderpsychologie ... Iets verderop is er een bakkerij.

d. Bereikbaarheid en ontsluiting

De kerk van Huivelde is voornamelijk lokaal ontsloten en gericht op autoverkeer en zachte weggebruikers:

- Auto: de kerk is bereikbaar via het lokale wegennet. Het woonlint Huivelde - Hansevelde ontsluit in het oosten via gewestweg N446 en in het westen via gewestweg N47 naar Zele, Lokeren en Dendermonde en naar het hogere wegennet.
- Fiets: Huivelde – Hansevelde is vlot bereikbaar met de fiets. Ter hoogte van de kerk is er een vrijliggend fietspad. Links van de school bevindt zich de Ruggenenwegel, een trage weg die verder ontsluit naar het trage wegennet in de open ruimte ten noorden van Huivelde – Hansevelde.
- Openbaar vervoer: de buitenwijk Huivelde-Hansevelde wordt niet bediend via openbaar vervoer. De dichtstbijzijnde halte van De Lijn bevindt zich op de N446, op meer dan 1,5 km afstand.

e. Erfgoedcontext

De Sint-Jozefkerk met begraafplaats is opgenomen in de vastgestelde inventaris van het bouwkundig erfgoed, net als de voormalige pastorie en de schoolsite (met parochiezaal), respectievelijk als 'Parochiekerk Sint-Jozef', 'Pastorie van de Sint-Jozefparochie' en 'Sint-Ludgerusschool'

3.5.5. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

De parochiekerk wordt gebruikt voor de **rooms-katholieke eredienst**:

- Vieringen
 - twee vieringen per maand op de 2de en 4de zaterdag
 - tweemaal per jaar gebedswake voor overleden jongeren en kinderen
 - vier schoolvieringen per jaar
- Dopen
- Eerste communie
- Vormsel
- Huwelijken
- Uitvaarten
- Gebed en devotie
 - devotiehoeken van Onze-Lieve-Vrouw (met icoon en marmeren replica op ware grootte van de Madonna van Michelangelo uit de OLV-kerk van Brugge), de zalige Priester Poppe (met reliek), de heilige pater Damiaan, de heilige Moeder Teresa van Calcutta, gedachtenismuur overleden kinderen en jongeren
- Bijsacristie: vergaderlokaal voor parochiewerking, catechese en kerkraad

De kerk wordt tevens gebruikt voor **nevenactiviteiten**:

- Koorrepetities
- Concerten

Het gebouw kan mits enkele ingrepen aangepast worden voor het gebruik van hedendaagse multimedia. Het gebouw is zeer geschikt voor zang en muziek omwille van de goede akoestiek.

3.5.6. Beschrijving van het toekomstig gebruik⁵

In afwachting van het resultaat van het participatieproces zoals beschreven in hoofdstuk 4 van dit kerkenbeleidsplan, blijft de huidige functie van de parochiekerk Sint-Jozef minstens tijdelijk ongewijzigd:

Eredienst	x
Valorisatie	x
Medegebruik	
Nevenbestemming in de tijd <i>Multifunctioneel gebruik</i>	x
Nevenbestemming in de ruimte <i>Gedeeld gebruik</i>	
Herbestemming	

De kerk is beschikbaar voor bijkomende nevenbestemming in de tijd, voor zover het activiteiten betreft die de waardigheid van de eredienst niet in het gedrang brengen.

⁵ Zie Bijlage 2 - Definities

3.6. PAROCHIEKERK ONZE-LIEVE-VROUW VAN ZEVEN WEEËN (KOUTERKERK)

3.6.1. Identificatie

Naam	Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw van Zeven Weeën
Geografische ligging	
<i>Adres</i>	Koevliet zn 9240 Zele
<i>Kadastrale ligging</i>	2 ^{de} afdeling, sectie F, nr. 549E2
<i>Provincie</i>	Oost-Vlaanderen
Plaats in kerkelijke structuur	
<i>Bisdom</i>	Gent
<i>Dekenaat</i>	Dendermonde
<i>Parochie</i>	Sint-Ludgerusparochie van Berlare/Zele
Eigenaar	Kerkfabriek
Bescherming	Vastgesteld bouwkundig erfgoed sinds 24/09/2009, hernieuwd sinds 20/06/2023

3.6.2. Beschrijving

Bron: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/84053>

a. Cultuurhistorische waarde

Historiek

Parochiekerk, ingeplant naast plein grenzend aan de noordzijde van de Kouterstraat, met voorliggende parking. Gebouwd op de plaats van afgebroken hospitaal, annex wees- en ouderlingentehuis geleid door de Zusters van de Heilige Vincentius à Paulo en gekend als "Oud Hospitaal" (zie straatinleiding Koevliet). Bouw van dit complex werd respectievelijk gestart in 1829 en stapsgewijs uitgebreid vanaf de jaren 1838 tot en met het begin van de 20ste eeuw. Eerste hospitaalkapel toegewijd aan de Heilige Vincentius à Paulo ingezegend op 12 juli 1841, vergroot in 1877, afgebroken in 1906 en herbouwd in 1908 (naar ontwerp van architect Alphonse Depauw uit Lokeren), in 1956 verheven tot openbare kapel en in 1963 gebruikt als voorlopige kapel van de pas opgerichte nieuwe Kouterparochie. Uiteindelijk afgebroken in 1973 in functie van een nieuw kerkgebouw.

b. Beschrijving

De grond voor de nieuwe kerk werd door de pas opgerichte kerkfabriek aangekocht van het toenmalige C.O.O. met gelden van de gelovigen.

Modern kerkgebouw gekenmerkt door ronde aanleg, geel bakstenen laagbouw met plat dak en vrijstaande open campanile in ijzerskeletbouw aan de Kouterstraat. Opgericht in 1970-1971 naar ontwerp van architecten Paul Van Maele en Herman Van Acker (Zelee). Ingemetsde herdenkingssteen aan het portaal met vermelding "Christus is tot hoeksteen geworden (Hand. 4, 11) 16 oktober 1971". Inwijding op 8 oktober 1972 door monseigneur Van Peteghem.

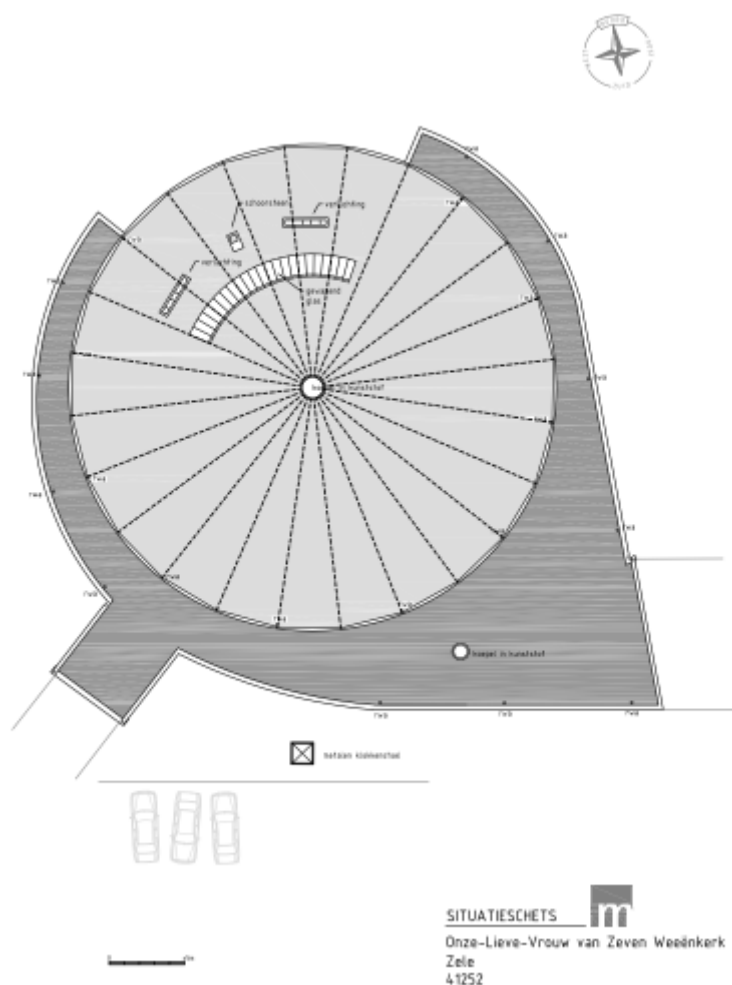
De kerk is voor 40% gesubsidieerd door de gemeente, 30% door de staat en 10% door de provincie (met een plafond van 1.000.000 BEF). De resterende 20% is door de parochiegemeenschap bijeengebracht. Door talrijke parochiefeesten, geldelijke giften, financiële acties en schenkingen van kunstwerken is ze uitgegroeid tot een prachtig geheel en een parel in de moderne kerkelijke architectuur sinds het Tweede Vaticaans Concilie.

Interieur

- Oplopende opstelling van houten zitbanken in cirkelvorm en omlopende galerij met bovenlichten.
- Altaar en doopvont verlicht door glazen koepel.
- Tegen de wand van het koor, tabernakel van het atelier Artificium-Carl De Mayer (Antwerpen) en orgel, aan de wand hangt een bronzen kunstwerk van de verzezen Christus van kunstenaar Fonck.
- Twee reeksen glasramen, vier kleine abstracte glasramen bij de ingang, gesigeneerd Meersman Aalst 1972, en een reeks van zeventien glasramen in de bovenlichten naar ontwerp van Ingrid Meyvaert en uitgevoerd door het atelier Mestdagh in 1988 naar aanleiding van het 25-jarig bestaan van de parochie.
- Eveneens in 1988 plaatsing van 24 schilderijen van Pros Putteman met taferelen uit het leven van Maria in Vlaanderen.
- Orgel van Patrick Collon (Brussel).

c. Gebouw en architecturale mogelijkheden

Algemeen	
Oppervlakte gebouw	1.300 m ²
Vrije hoogte	10m (3m rondgang)
Aantal zitplaatsen	Banken 600 + stoelen 100
Type gebouw	Zaalkerk

Voorzieningen	
Sanitair	Toilet in gang sacristie
Verwarming	Gascondensatieketel met geforceerde luchtstroom door kanalen
Verlichting	LED
Keukenvoorzieningen	Basiskitchenette op 1 ^{ste} verdieping tussen vergaderlokalen koor Consonanti en VP-werking
Audio-/videosysteem	Aanwezig audiosysteem. Bluetooth speaker
Beeldscherm(en)	Aanwezig, incl. projector en uitschuifbaar scherm
Rolstoeltoegankelijkheid	Toegankelijk, aangepaste opritten, brede deuren, aangepaste zitruimte. Altaarruimte niet.
Diefstal- en brandbeveiliging	Brandblussers en noodverlichting
Bliksembeveiliging	In klokkentoren
Gsm-operatoren	Niet aanwezig

Duurzaamheid: gebeurde ingrepen en kansen	
Zonnepanelen (en batterijen)	Zonnepanelen sinds 2009 op het dak, geen batterij
Regenwateropvang	Niet aanwezig
Dakisolatie	Niet aanwezig
Groendak	Niet aanwezig
Warmtepomp	Niet aanwezig
Warmtenet	Niet aanwezig
Windenergie	Niet aanwezig
Aquathermie	Niet aanwezig

Bouwfysische toestand

Het laatste Inspectieverslag Monumentenwacht dateert van 11/09/2014 en is bijgevolg niet meer relevant.

Het kerkgebouw vertoont geen zichtbare gebreken.

Overzicht recente renovatiewerken	
Jaar	Uitgevoerde renovatiewerken
2020	Thermostatische kranen op radiatoren cv in sacristie, gang, berging en vergaderlokalen. Schilderen sacristie en gang. Plaatsen van isolatiebeglazing langs de buitenzijde van de glasramen cyclus De Zeven Weeën van Maria.
2023	Groot onderhoud dakbedekking. Brandbeveiliging en noodverlichting.
2024	Grondige herstelling centrale verwarming. Sacristie rolstoeltoegankelijk gemaakt.
2025	Herstelling afvoeren dak.

3.6.3. Financiën

Geplande investeringen			
Jaar	Werken aan de parochiekerk	Budget	Uitvoering
2026	Schilderen plafond en pilaren kerk	20.000,00	2026
2027		0,00	
2028		0,00	
2029		0,00	
2030	Schilderen plafond en pilaren kerk	45.000,00	2030
2031		0,00	

Exploitatietoelagen				
2019	2020	2021	2022	2023
43.790,00	44.609,24	43.700,70	45.400,00	46.955,00
2024	2025	2026	2027	2028
47.480,00	47.890,00	46.000,00	46.320,00	44.515,00
2029	2030	2031		
44.760,00	45.460,00	47.230,00		

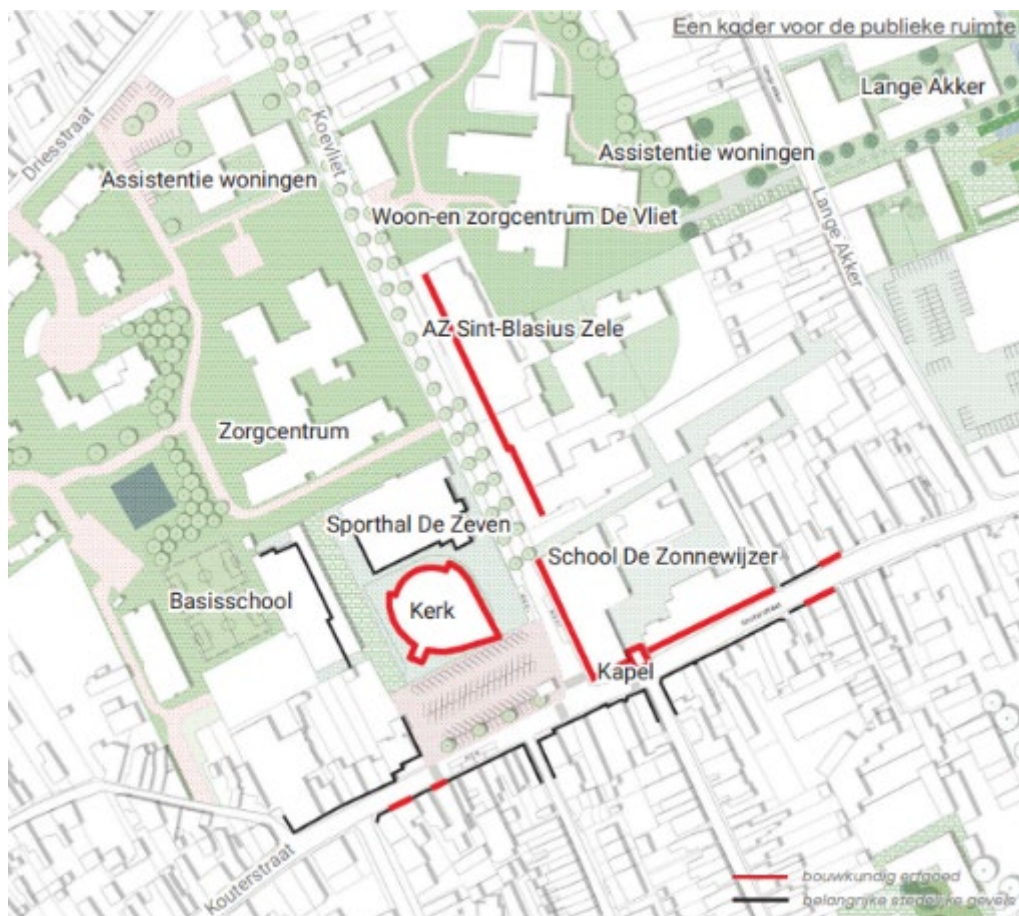
3.6.4. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

a. Situering in de ruimere omgeving

De Onze-Lieve-Vrouw van Zeven Weeënkerk situeert zich aan het Julie Billiartplein, in de nabijheid van de Koevliet en de Kouterstraat, één van de belangrijkste structurerende assen binnen Zele. Deze ligging plaatst de kerk in een overgangszone tussen de meer drukbezochte centrumas en de zorgsite Koevliet waar verschillende zorg-, onderwijsfuncties en gemeenschapsfuncties geconcentreerd zijn: CWZ De Bron, WZC De Vliet, basisschool Kouter-Basis, kleuterschool De Kleuterkouter, school voor buitengewoon lager onderwijs De Zonnewijzer, dagkliniek Sint-Blasius, Villa VIP Zele, kinderopvanginitiatief OKO&ZO, sporthal De Zeven ...

De nabijheid van de Kouterstraat zorgt bovendien voor een goede aansluiting op de bredere ruimtelijke structuur van Zele, waarbij de kerk indirect deel uitmaakt van de 'bretel' die de belangrijkste publieke ruimtes en functies met elkaar verbindt.

b. Relatie met de publieke ruimte

Bron: Visiedocument Pleinenroute d.d. 14/10/2022

Het Julie Billiartplein bevindt zich op de hoek van de Kouterstraat met de Koevliet. De kerk staat ingeplant aan het plein, teruggetrokken ten aanzien van de Kouterstraat, en is eveneens bereikbaar via de Koevliet. Het Julie Billiartplein heeft een eerder functioneel en verzorgingsgericht karakter, en is ingericht als parkeerruimte.

Het Julie Billiartplein en de omgeving van de Koevliet worden in belangrijke mate gebruikt door bezoekers en gebruikers van de omliggende voorzieningen.

Door het eerder functioneel karakter van de publieke ruimte, en het feit dat de kerk een laagbouwvolume is, is ze niet prominent aanwezig in het straatbeeld en is er weinig relatie met de publieke ruimte. Ter hoogte van de toegang aan de Koevliet heeft de kerk

een verhard voorplein, met groene omranding. Aan de straatkant bevindt zich langs het inkomplein een parkeerplaats voor een bus. Het resterende gedeelte van de ruimte tussen Koevliet en de kerk werd ingericht als parkeerruimte bij het parochiaal centrum en de sporthal naast de kerk. Aan het Julie Billartplein bevindt zich eveneens een toegang tot de kerk.

De Kouterstraat heeft een relatief smal wegprofiel en is grotendeels verhard. Op de grens met het Julie Billartplein werden een aantal bomen aangeplant. De Koevliet heeft een breder wegprofiel en is grotendeels voorzien van laanbeplanting.

c. Voorzieningen

Op de campus Koevliet zijn verschillende zorg-, onderwijsfuncties en gemeenschapsfuncties geconcentreerd.

Aan de noordzijde van de kerk, aan de Koevliet, ligt sporthal De Zeven, eigendom van de parochiale werken Kouter Zele. Deze private sporthal is gekoppeld aan de horecazaak Sportkaffee De Zeven. Achter de kerk en de sporthal ligt de Kouter-basis, ligt een lagere schoolsite, gebouwd met opstalrecht op gronden van de Kouterparochie. Verder bevinden zich in de onmiddellijke nabijheid van de kerk nog verschillende schoolsites, aan de overzijde van de Koevliet:

- De Kouter-basis, vestiging Kapelhof, Kouterstraat 108 (lager onderwijs)
- De Kleuterkouter, Julie Billartplein 2 (kleuteronderwijs)
- De Zonnewijzer, Kouterstraat 108, (buitengewoon lager onderwijs)
- Daarnaast wordt in het gebouw Koevliet 2-2C volwassenenonderwijs aangeboden door de provincie (CVO Groeipunt).

Tegenover het Centrum voor Volwassenenonderwijs bevindt zich het Centrum voor Ambulante Revalidatie Kapelhof (Koevliet 2A).

Op de zorgsite Koevliet bevinden zich ook verschillende OCMW- voorzieningen: het OCMW-gebouw met sociale dienst, het Centrum voor Woonzorg De Bron, met een woonzorgcentrum, een centrum voor kortverblijf, een centrum voor dagverzorging, een lokaal dienstencentrum, een groep van assistentiewoningen (Lindenhof) en een dienst gezinszorg.

Aan de Driesstraat bevinden zich nog assistentiewoningen van de sociale huisvestingsmaatschappij en een kleinschalige zorgvoorziening voor mensen met een beperking (Villa VIP).

AZ- Sint-Blasius heeft op de site Koevliet een campus met dagziekenhuis en polikliniek. Naast de campus van AZ Sint-Blasius staat de residentie Koevliet, een privaat project met seniorenflats, gedeelde ruimte en kinderdagverblijf (privé) (Koevliet 2 en 2D). Langs de Kouterstraat komen ter hoogte van het Julie Billartplein een aantal horecazaken, een bakker, dienstenfuncties (apotheek,...) en eetgelegenheden voor. Verderop, meer naar het centrum toe, bevinden zich verschillende handelszaken. Op het Julie Billartplein staat, aan de Kouterstraat, een frietkraam.

d. Bereikbaarheid en ontsluiting

De kerk ligt in een centrumomgeving langs een belangrijke centrumas en is dus vlot bereikbaar voor autoverkeer, openbaar vervoer, wandelaars en fietsers.

- Openbaar vervoer: er bevindt zich een bushalte van De Lijn aan het Julie Billartplein, die verschillende lijnen bedient.
- Voetgangers en fietsers: de Kouterstraat wordt als functionele fietsroute gebruikt door, onder andere, schoolgaande jeugd.

- Auto: de Kouterstraat fungeert als invalsweg naar het centrum van Zele. Op het Julie Billartplein en langs de Koevliet bevinden zich parkeerplaatsen voor auto's.

e. Erfgoedcontext

De kerk is opgenomen in de inventaris van het bouwkundig erfgoed als 'Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw van Zeven Weeën'. De site van de Kouter-basis, de Kleuterkouter en de Zonnewijzer, waar ook een revalidatiecentrum gevestigd is, werd in zijn geheel opgenomen in de inventaris van het bouwkundig erfgoed als 'Kapelhof'. Op deze site bevinden zich ook de beschermd monumenten Kapelhof (Besluit van de Vlaamse Regering van 3 maart 1998) en de 'Kapel van Onze-Lieve-Vrouw van Zeven Weeën' (Koninklijk Besluit van 30 december 1960).

Aan de Kouterstraat komen nog een aantal erfgoedpanden voor in de onmiddellijke omgeving, namelijk het burgerhuis Kouterstraat 139 en café Trapkes op aan Kouterstraat 135.

3.6.5. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

De parochiekerk is in gebruik voor de **rooms-katholieke eredienst**:

- Wekelijkse zondagseucharistieviering om 9.30 uur
- schoolvieringen voor De Kouter-Basis, De Vlinderboom, Pius X-basisschool en middelbare school OLVI-Pius X
- Gelegenheidsvieringen
- Gebedsdiensten en/of bezinningsmomenten
- Goede Vrijdagdienst
- Doopvieringen
- Eerste communievieringen van de twee nabijgelegen basisscholen en ouderavond voor ouders van eerste communicanten van heel Zele
- Catechese
- Vormsels
- Huwelijksvieringen
- Uitvaarten
- Repetities en/of voorbereidingen van bepaalde religieuze manifestaties
- Gebed en devotie
 - enkel voor, tijdens en na erediensten, omdat de nabijgelegen barokke Kouterkapel elke dag open is voor gebed.

De kerk leent zich uitstekend voor **nevenactiviteiten**:

- concerten,
- lezingen,
- tentoonstellingen,
- veelvuldig gebruik door de nabijgelegen basisscholen (bvb. Koutkring, afscheidsvieringen personeel, proclamaties, info-avonden ...).

Mits materiële aanpassingen kan het geheel aangepast worden voor het gebruik van diverse hedendaagse multimedia. Het kerkgebouw is zeer geschikt voor zang en muziek en heeft een behoorlijke akoestiek.

3.6.6. Beschrijving van het toekomstig gebruik⁶

In afwachting van het resultaat van het participatieproces zoals beschreven in hoofdstuk 4 van dit kerkenbeleidsplan, blijft de huidige functie van de parochiekerk OLV van Zeven Weeën ongewijzigd:

Eredienst	X
Valorisatie	X
Medegebruik	
Nevenbestemming in de tijd <i>Multifunctioneel gebruik</i>	X
Nevenbestemming in de ruimte <i>Gedeeld gebruik</i>	
Herbestemming	

De kerk is beschikbaar voor bijkomende nevenbestemming in de tijd, voor zover het activiteiten betreft die de waardigheid van de eredienst niet in het gedrang brengen.

⁶ Zie Bijlage 2 - Definities

3.7. KAPEL ONZE-LIEVE-VROUW VAN ZEVEN WEEËN (KOUTERKAPEL)

3.7.1. Identificatie

Naam	Kapel Onze-Lieve-Vrouw van Zeven Weeën
Geografische ligging	
<i>Adres</i>	Kouterstraat 108A 9240 Zele
<i>Kadastrale ligging</i>	2de afdeling, Sectie F, nr. 546A0
<i>Provincie</i>	Oost-Vlaanderen
Plaats in kerkelijke structuur	
<i>Bisdom</i>	Gent
<i>Dekenaat</i>	Dendermonde
<i>Parochie</i>	Sint-Ludgerusparochie van Berlare/Zele
Eigenaar	Kerkfabriek
Bescherming	Beschermd monument sinds 30/12/1960 Vastgesteld bouwkundig erfgoed sinds 24/09/2009, hernieuwd sinds 20/06/2023

3.7.2. Beschrijving

Bron: <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/84208>

a. Cultuurhistorische waarde

Historiek

De Kouterkapel werd gebouwd in 1645 naar aanleiding van de pest. Boven de toegangsdeur prijkt het chronogram: "Mater DoLorosa/ febrl aestUantlbUs/ esto aUXILlatriX oportUna" (Moeder van Smarten, wees immer gereed om de koortslijders te helpen). De bouw van de kapel en de inrichting ervan was voornamelijk te danken aan pastoor Christiaan van der Burcht en de leden van het Broederschap van Onze-Lieve-Vrouw van Zeven Weeën. De bouwmeester was mogelijk de Antwerpenaar Jacques Couplet, die onder meer het barokke portiekaltaar en de orgelkast vervaardigde. De kapel werd gebouwd ter vervanging van een oudere, bouwvallig geworden kapel van 1556, toegewijd aan Onze-Lieve-Vrouw, en iets verderop gelegen. De cartouche met het chronogram "Deo Delparae-/ qUe DoLorosae" (aan God en Gods smartenrijke Moeder)

van de oude kapel werd hergebruikt en is in het midden van de geveltop ingemetseld. In 1647 werd rondom de kapel een park met hazelaren, linden en grasperken aangelegd. Kort daarop werden arduinen ommegangkapelletjes met de geschilderde statien der Zeven Weeën opgebouwd. In 1648 werd een klokje in het daktorentje gehangen. Op 10 mei 1648 werd de Kouterkapel ingewijd door Monseigneur Triest.

In 1665 liet pastoor Verborcht een huis, het Kapelhof, bouwen achter de kapel. In deze woning stichtte hij een kleine kloostergemeenschap voor vrouwen, die tot taak hadden de kapel en de ommegang te bewaken en te onderhouden. Tijdens de Franse Revolutie werd de kapel als nationaal goed aangeslagen. Een buurtbewoner, Paul Rooms, kocht de kapel en het Kapelhof en maakte er een pakhuis van, waardoor het interieur gevrijwaard bleef van plundering. In 1801 kwam pastoor Sinave in het bezit van de kapel. Hij zocht naar kloosterzusters om het Kapelhof te bewonen en te waken over de Kouterkapel. Op 11 november 1811 kwamen vier zusters van de congregatie van Onze-Lieve-Vrouw van Namen om de kapel te beheren en ernaast een school te openen.

In 1833 werd het door de Fransen vernietigde stenen Onze-Lieve-Vrouwbeeld van Jacques Couplet in de gevelnis vervangen door een nieuw beeld. De kapel werd in 1871 gerestaureerd onder impuls van de toenmalige directeur van het Kapelhof, J.B. Lavaut. Dankzij giften konden de binnenwanden bekleed worden met een marmeren plint, werd er een nieuwe marmeren vloer gelegd en werden de koor- en doksaaltrap en het oude orgel van Bremser (1665) vernieuwd. Bij de restauratie van 1980 onder leiding van architect H. Van Acker (Zelee) werd de gevel ontleend.

b. Beschrijving

De Kouterkapel is een eenbeukige kapel van twee traveeën met driezijdig afgerond koor. Centraal op het dak staat een zeshoekige dakruiter met een klokkentorentje en een ingesnoerd tentdak waarop een smeedijzeren weerhaan prijkt. Vooraan op het dak staat een smeedijzeren kruis.

De kapel is opgetrokken in baksteenmetselwerk in combinatie met zandsteen voor de plint, deur- en vensteromlijstingen en architecturale elementen. Voorgevel bevat tussen twee zandstenen pilasters met ionisch kapiteel, eindigend in puntgevel. Centraal in de voorgevel, rechthoekige deur omgeven door pilasters met Ionische kapitelen en een classicistisch hoofdgestel met geprofileerde omlijstingen en in het midden het chronogram van 1645. Centraal boven de kroonlijst is er een beeldnis met schelpmotief, die omgeven wordt door een voluutvormige omlijsting met een driehoekig fronton. In de nis staat een gepolychromeerd beeld van Onze-Lieve-Vrouw. Boven de nis bevindt zich een geprofileerde kroonlijst waarop de puntgevel rust. In het midden van de puntgevel werd het oude chronogram van 1556 ingemetseld. De nu onbeschilderde bakstenen zijgevels op een kalkstenen plint met afzaat zijn afgelijnd door kalkstenen hoekkettingen en bevatten twee getoogde vensters in een kalkstenen omlijsting. In de linkerzijgevel is er een getoogde deuropening in een geprofileerde kalkstenen omlijsting.

Koorafsluiting met zandstenen hoekblokken, een getoogd deurtje met brede zandstenen waterlijst geeft toegang tot de crypte voor de overleden zusters, erboven zandstenen kruis met doodshoofd aan de basis, bij de restauratie van 1980 vernieuwd.

Interieur

- Eenbeukig gepleisterd en geschilderd interieur overwelfd met een kruisribgewelf met zandstenen ribben.
- Vloer van witte en zwarte marmeren tegels van 1871.
- Het koor met het monumentale altaar dat in 1655 gebeeldhouwd werd door Jacques Couplet uit Antwerpen bevindt zich op een verhoog en beslaat een derde van de

ruimte. Onder het koor bevindt zich een crypte voor de overleden zusters, die is opgevat als het Heilig Graf.

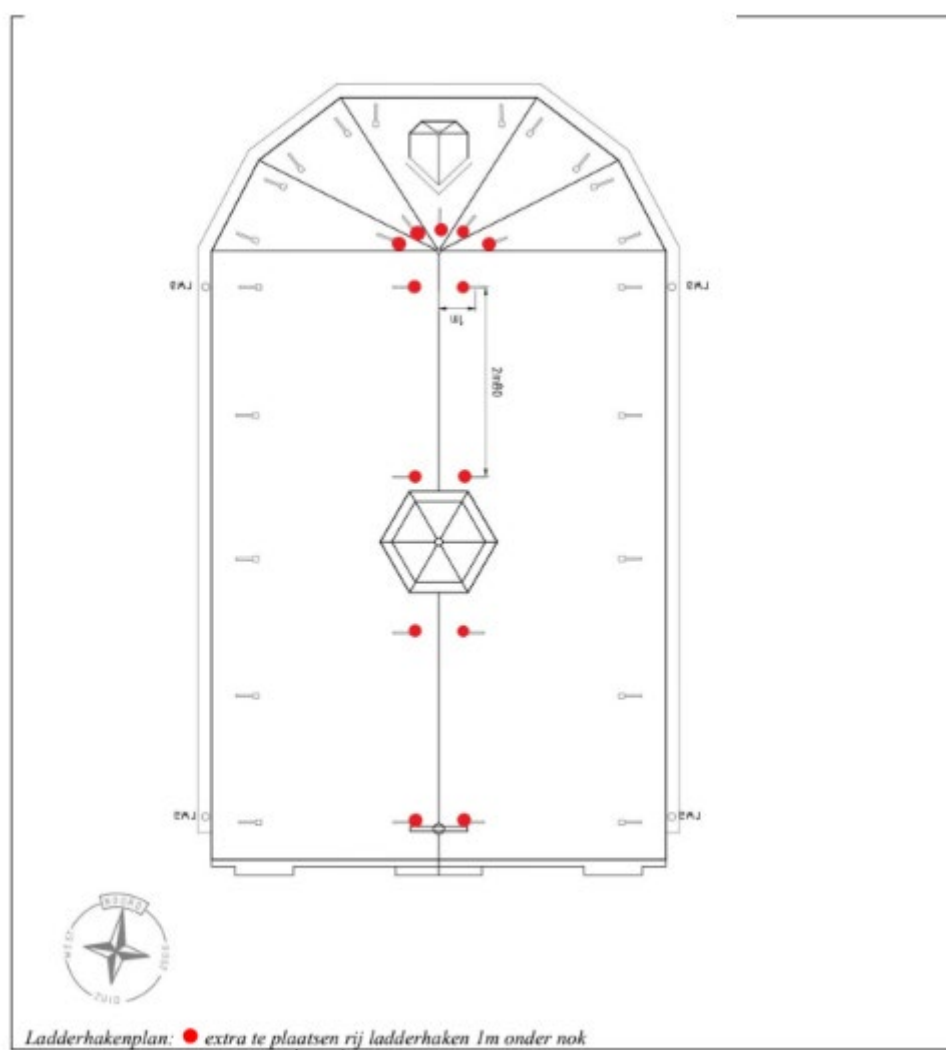
- Aan weerszijden van de marmeren trap is het koor afgesloten met een zware balustrade in zwarte en grijs geaderde marmer, die doorloopt in de trapleuning.
- Op de hoofdbalusters staan de witmarmeren beelden van Maria Magdalena en Maria Jacobi.
- Op de kooromheining staan koperen barokke kandelaars en een kruis, vervaardigd door Guillaume De Vos uit Gent, en witmarmeren cartouches met de namen van de voornaamste schenkers in het jaar 1654.
- Het doksaal, rijk versierd met rankwerk en putti, is van de hand van Jan Ykens van 1657, en is toegankelijk via een rijk uitgewerkte houten wenteltrap.

Mobilair

- Schilderijen: Aan de wanden hangen zeven schilderijen met de voorstellingen van de Zeven Weeën van de Moeder van Smarten: vijf doeken zijn het werk van Justus Daneels uit Antwerpen en dateren van 1648-49; het eerste schilderij in de reeks is van de hand de Antwerpse schilder Frans Delahaye-Anthony en het zevende doek is gesigneerd en gedateerd door de Antwerpenaar E. Rumpfels, 1874.
- Beeldhouwwerk: Wit marmeren beelden van Maria Magdalena en Maria Jacobi flankeren de trap naar het koor. Gekleed houten altaarbeeld van de Moeder van Smarten, gemaakt door Jan Ykens uit Antwerpen in 1645, betaald in 1646. Witmarmeren beelden van Sint-Jozef en Sint-Jan de Evangelist aan weerszij van het portiekaltaar, in een cartouche op de sokkel gedateerd 1647 en 1652. Portiekaltaar, betaald in 1656. De voorzijde van de altaartafel, in zwarte marmer, is versierd met een witte marmeren plaat met in het midden een kelk en een kruis en aan weerszijden de medaillons van Jezus en Maria. In de altaarnis staat een gekleed beeld van de Moeder van Smarten, gemaakt door Jan Ykens uit Antwerpen in 1645. In het midden van het fronton prijkt een buste van God de Vader. Op de zijkanten zijn er twee wenende engelen. Het fronton wordt gedragen door grijs geaderde pilasters en geschraagd door een beeld van Sint-Jozef en Sint-Jan de Evangelist. Onder het beeld van Onze-Lieve-Vrouw is Jezus in het graf voorgesteld, beweend door twee geknielde engelen.
- De orgelkast werd in 1657 gemaakt door Jacques Couplet (Antwerpen), gerestaureerd in 1871. Het orgel is van Jan Bremser (Mechelen) van circa 1665, in 1703 hersteld door C. Dillens (Mechelen), in 1850 door P. K. Van Peteghem en in 2023-2026 volledig gerestaureerd door Rochus van Rumpt (NI).

c. Gebouw en architecturale mogelijkheden

Algemeen	
Oppervlakte gebouw	56m ²
Vrije hoogte	8m
Aantal zitplaatsen	24
Type gebouw	zaalkerk

Voorzieningen	
Sanitair	Niet aanwezig
Verwarming	Radiator, verbonden met de school
Verlichting	LED
Keukenvoorzieningen	Niet aanwezig
Audiosysteem	Muziekinstallatie die overdag geprogrammeerd is om zachte muziek te laten horen.
Beeldscherm(en)	Niet aanwezig
Rolstoeltoegankelijkheid	Ja, behalve de altaarruimte
Diefstal- en brandbeveiliging	Camerabewaking
Bliksembeveiliging	Aanwezig
Gsm-operatoren	Niet aanwezig

Duurzaamheid: gebeurde ingrepen en kansen	
Zonnepanelen (en batterijen)	Niet aanwezig
Regenwateropvang	Niet aanwezig
Dakisolatie	Niet aanwezig
Groendak	Niet aanwezig
Warmtepomp	Niet aanwezig
Warmtenet	Niet aanwezig
Windenergie	Niet aanwezig
Aquathermie	Niet aanwezig

Bouwfysische toestand

Het laatste Inspectieverslag Monumentenwacht dateert van 26/06/2017 en is bijgevolg niet meer relevant.

De kapel vertoont geen zichtbare gebreken.

Overzicht recente renovatiewerken	
Jaar	Uitgevoerde renovatiewerken
2018	Schilderen buitendeuren
2019	Schilderen ramen.
2020	Restauratie vier schilderijen VII Weeën van Maria. Aanpassing crypte door plaatsing verluchttingsroosters in deur en muur tegen vocht.
2021	Plaatsing kast en inrichting berging tussen twee deuren. Restauratie engeltje altaar en bijmaken 2 ^{de} , ontbrekend engeltje. Beveiliging orgelpijpen door plaatsing in kisten.
2022	Begin restauratie Bremserorgel, doksaal en balustrade. Verfwerken doksaal.
2023	Bijwerken ontbrekende stukken in houten figuren doksaal. Werken aan toren en dak. Herstelling ramen. Verdere restauratie orgel.
2024	Verdere restauratie orgel. Schilderen voordeur na heraanleg straat, voetpad en verkeersheuvel. Behandeling buitenzijde zijmuren en koor tegen vochtinsijpeling.
2025	Verven volledig interieur. Verdere restauratie orgel o.a. elektriciteit. Bijwerken treden naar orgel. Herstelling oude sloten en bijmaken sleutels aan orgel, luik en toegangsdeurtje.
2026	Afwerking restauratie orgel. Behandeling voorgevel tegen vocht.

3.7.3. Financiën

Geplande investeringen			
Jaar	Werken aan de parochiekerk	Budget	Uitvoering
2026	Geen voorziene investeringen	0,00	Geen voorziene investeringen
2027		0,00	
2028		0,00	
2029		0,00	
2030		0,00	
2031		0,00	

Exploitatietoelagen
Vervat in de exploitatietoelage aan de kerkfabriek OLV van Zeven Weeën.

3.7.4. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

a. Situering in de ruimere omgeving

De kapel Onze-Lieve-Vrouw van Zeven Weeën of Kouterkapel is gelegen aan de Kouterstraat, nabij het Julie Billartplein en de Koevliet, en ter hoogte van de kruising met de Van Hesedreef.

De kapel is gelegen in een centrumomgeving met dichte bebouwing. De Kouterstraat is één van de belangrijkste structurerende assen binnen Zele en maakt deel uit van de 'bretel' die de belangrijkste publieke ruimtes en functies met elkaar verbindt. De Kouterkapel ligt eveneens nabij de zorgsite Koevliet, waar verschillen de zorg-, onderwijsfuncties en gemeenschapsfuncties geconcentreerd zijn.

b. Relatie met de publieke ruimte

De bebouwing aan de Kouterstraat staat ingeplant tot tegen de rooilijn. De Kouterkapel zelf staat voorbij de rooilijn, waardoor het wegprofiel ter hoogte van de kapel aangepast is en er rond de kapel een zeer smal voetpad ligt.

Om het verkeer af te remmen werd ter hoogte van de kapel in de Kouterstraat en de kruising met de Van Hesedreef een verkeersdrempel ingericht.

c. Voorzieningen

De Kouterkapel staat aan de Kouterstraat, maar maakt deel uit van een scholensite die zich uitstrekt over de hoek van de Kouterstraat met de Koevliet. Op deze site bevinden zich:

- De Kouter-basis, vestiging Kapelhof, Kouterstraat 108 (lager onderwijs)
- De Kleuterkouter, Julie Billartplein 2 (kleuteronderwijs)
- De Zonnewijzer, Kouterstraat 108, (buitengewoon lager onderwijs)
- het Centrum voor Ambulante Revalidatie Kapelhof (Koevliet 2A).

Op de nabijgelegen campus Koevliet bevindt zich een concentratie aan gemeenschapsvoorzieningen, zorg- en dienstenfuncties.

Langs de Kouterstraat komen een aantal horecazaken, een bakker, dienstenfuncties (apotheek,...) en eetgelegenheden voor. Verderop, meer naar het centrum toe, bevinden zich verschillende handelszaken.

d. Bereikbaarheid en ontsluiting

De Kouterkapel ligt in een centrumomgeving langs een belangrijke centrumas en is dus vlot bereikbaar voor autoverkeer, openbaar vervoer, wandelaars en fietsers.

- Openbaar vervoer: er bevindt zich een bushalte van De Lijn aan het Julie Billartplein, die verschillende lijnen bedient, op ca. 100m afstand.
- Voetgangers en fietsers: De Kouterstraat wordt als functionele fietsroute gebruikt door, onder andere, schoolgaande jeugd.
- Auto: De Kouterstraat fungeert als invalsweg naar het centrum van Zele. Op het Julie Billartplein en langs de Koevliet bevinden zich parkeerplaatsen voor auto's.

e. Erfgoedcontext

De kapel staat op de scholensite van de Kouter-basis, de Kleuterkouter en de Zonnewijzer (buitengewoon lager onderwijs), waar ook een revalidatiecentrum gevestigd

is. Deze site werd in zijn geheel opgenomen in de inventaris van het bouwkundig erfgoed als 'Kapelhof'. Op deze site bevindt zich ook het beschermd monument Kapelhof (Besluit van de Vlaamse Regering van 3 maart 1998), dat vanaf de straatzijde weinig zichtbaar is, en ingeplant staat achter de Kouterkapel. De Kouterkapel zelf is eveneens beschermd als monument bij Koninklijk Besluit van 30 december 1960 ('Kapel van Onze-Lieve-Vrouw van Zeven Weeën').

3.7.5. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

De kapel wordt gebruikt voor de **Rooms-Katholieke eredienst**. Gezien de centrale ligging vlakbij de Kouterkerk is deze kapel dagelijks open voor gebed, bezinning en devotie.

3.7.6. Beschrijving van het toekomstige gebruik⁷

Eredienst	x
Valorisatie	x
Medegebruik	
Nevenbestemming in de tijd <i>Multifunctioneel gebruik</i>	
Nevenbestemming in de ruimte <i>Gedeeld gebruik</i>	
Herbestemming	

De kapel Onze-Lieve-Vrouw van Zeven Weeën zal haar functie voor de eredienst als plek voor gebed en devotie behouden, zonder beperking in de tijd. Zij blijft daarnaast beschikbaar voor valorisatie (bvb. orgelconcerten op het gerestaureerde Bremserorgel), voor zover het activiteiten betreft die de waardigheid van de eredienst niet in het gedrang brengen.

⁷ Zie Bijlage 2 - Definities

4. NAAR EEN TOEKOMSTVISIE

4.1. CONTEXT

Het is uitdrukkelijk de bedoeling van het gemeentebestuur en het centraal kerkbestuur om de looptijd van het kerkenbeleidsplan 2026-2031 te benutten om op basis van een brede dialoog een toekomstvisie te ontwikkelen voor alle kerkgebouwen op het grondgebied van Zele en, waar mogelijk, de eerste stappen in de realisatie daarvan te zetten. Dit kerkenbeleidsplan schept daartoe het kader en wil een startpunt zijn voor toekomstgerichte dialoog. Ongeacht de uitkomst, vormen het respect voor de (cultuur-historische) rol van onze kerken in de zoektocht naar zingeving en gemeenschapsvorming de leidraad voor het participatietraject dat hieruit volgt.

Volgende elementen worden alvast meegenomen in het afwegingsproces:

- Nood aan zingeving

Hoewel het kerkbezoek in Vlaanderen de voorbije decennia sterk is afgenomen, tonen diverse studies aan dat de behoefte aan zingeving, verbondenheid en rituelen onverminderd aanwezig blijft. Zingeving organiseert zich evenwel steeds vaker buiten de klassieke religieuze en institutionele kaders. Algemeen wordt het belang van zingeving als essentieel onderdeel van mentaal welzijn erkend. Deze evolutie impliceert dat kerkgebouwen, naast hun religieuze functie, een bredere maatschappelijke rol kunnen opnemen als plaatsen van reflectie, ontmoeting en gemeenschapsvorming.

- Belang in gemeenschapsvorming

Naast de organisatie van de religieuze eredienst, speelde de parochiale werking historisch gezien een fundamentele rol in gemeenschapsvorming. Parochies, met het kerkelijke gebeuren in het hart ervan, boden ontmoetingskansen, organiseerden sociale en culturele activiteiten, waren de motor voor solidariteit binnen de gemeenschap. Hoewel ook andere maatschappelijke actoren die rol intussen opnamen, blijft ze ook vandaag nog steeds relevant.

- Erfgoedwaarde

De Sint-Ludgeruskerk, de kapel van Onze-Lieve-Vrouw van Zeven Weeën en het orgel in de parochiekerk Sint-Jozef en Sint-Antoniuserk te Zele-Heikant zijn beschermde monumenten. Mits het gemeentebestuur beschikt over een goedgekeurd kerkenbeleidsplan, kan voor werken aan beschermd erfgoed een erfgoedpremie verkregen worden bij de Vlaamse overheid (Agentschap Onroerend Erfgoed)^[1].

Daarnaast hebben de kerken van Onze-Lieve-Vrouw van Zeven Weeën (Kouter), Sint-Jozef en Sint-Antoniuserk (Heikant), Heilig Hart (Durmen), Sint-Jozef (Huvilde) en Onze-Lieve-Vrouw, Koningin van de Wereld (Avermaat) het statuut 'vastgesteld bouwkundig erfgoed'. Ook voor deze kerkgebouwen is een subsidielij beschikbaar met het oog op neven- of herbestemming^[2].

UNESCO benoemt erfgoed als essentieel voor het bewaren van culturele diversiteit en identiteit. Het verdwijnen van erfgoed betekent verlies van lokale eigenheid en historisch bewustzijn.

In dat opzicht zijn onze kerkgebouwen monumentale getuigen van de ontwikkelingsgeschiedenis van Zele. Ze zijn beeldbepalend en dragen bij tot de identiteit van

de wijken waarvan ze deel uitmaken. Dat gemeenschapsvormend potentieel blijft – al dan niet los van het religieuze gebruik – onmiskenbaar.

- Financiële realiteit

Tegelijk brengen deze gebouwen aanzienlijke onderhouds- en exploitatiekosten met zich mee, die steeds moeilijker te verantwoorden zijn in verhouding tot het gebruik. Dit noodzaakt een maatschappelijke kosten-batenafweging, waarbij het evenwicht dient gezocht tussen financiële haalbaarheid en maatschappelijke meerwaarde.

4.2. ONDERBOUWDE VISIE OP HET TOEKOMSTIG GEBRUIK EN DE TOEKOMSTIGE FUNCTIE

In afwachting van het resultaat van het voorgenomen participatietraject, en rekening houdend met het besluit van het centraal kerkbestuur (zie bijlage), blijft het huidige gebruik van de eredienstgebouwen minstens tijdelijk ongewijzigd. Voor de parochiekerken kan dit evenwel niet beschouwd worden als een voorafname op het besluit omtrent het toekomstige gebruik.

Voor de onderbouwing van deze keuzes wordt naast het besluit van het centraal kerkbestuur ook verwezen naar het deel 'Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie' van de onderscheiden fiche per kerkgebouw (zie deel 3).

Wijk	Kerk	Toekomstvisie
Centrum	Hoofdkerk Sint-Ludgerus	Eredienst Valorisatie Multifunctioneel gebruik
Kouter	Kapel Onze-Lieve-Vrouw van Zeven Weeën	Eredienst Valorisatie

Wijk	Kerk	Tijdelijk gebruik
Avermaat	Wijkkerk Onze-Lieve-Vrouw van de Wereld	Eredienst Valorisatie
Durmen	Parochiekerk Heilig Hart	Eredienst Multifunctioneel gebruik
Heikant	Parochiekerk Sint-Antonius & Sint-Jozef van Padua	Eredienst
Huivelde	Parochiekerk Sint-Jozef	Eredienst Valorisatie Multifunctioneel gebruik
Kouter	Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw van Zeven Weeën	Eredienst Valorisatie Multifunctioneel gebruik

4.3. PLAN VAN AANPAK

Een gedragen toekomstvisie vereist een breed participatief proces, waarin alle relevante actoren betrokken worden. Het heeft o.a. tot doel:

- Beeldvorming over het huidige gebruik (eredienst en nevenbestemmingen)
- Inzicht verwerven in noden, verwachtingen en gevoeligheden
- Draagvlak creëren voor (bestemmings)keuzes
- Identificeren van huidige en potentiële gebruikers
- ...

Om het participatieproces in goede banen te leiden wordt beroep gedaan op de expertise en methodologie van het Platform Toekomst Parochiekerken (<https://www.toekomstparochiekerken.be>).

Een op te richten stuurgroep coördineert (de resultaten van) het dialoogtraject dat tot een gedragen visie voor alle parochiekerken moet leiden. De samenstelling daarvan wordt in overleg met het expertisecentrum bepaald.

Het gemeentebestuur en het centraal kerkbestuur engageren zich gezamenlijk en op voet van gelijkheid voor de concrete invulling en coördinatie van dit procesverloop, met een gedragen actieplan tot resultaat.

4.3.1. Fasering van het participatieproces

Deze fasering is indicatief wat het traject tussen start- en eindpunt betreft, want afhankelijk van de voorgestelde aanpak door het Platform Toekomst Parochiekerken.

2026	Q4	Startvergadering Platform Toekomst Kerken
		Oprichting stuurgroep
		Opmaak stappenplan en methodische uitwerking participatietraject
2027		Brede consultatie i.f.v. bepalen toekomstige bestemming kerkgebouwen (<i>valorisatie, medegebruik, nevenbestemming in de tijd (multifunctioneel gebruik), nevenbestemming in de ruimte (gedeeld gebruik), herbestemming</i>) ⁸
2028		Concretisering op maat van elk kerkgebouw (<i>invulling, partnerschappen, investeringsprogramma ...</i>)
2029	Q2	Validering toekomstvisie en plan van aanpak gemeenteraad

Minstens in driemaandelijks stuurgroepvergaderingen wordt de voortgang van het proces gemonitord.

⁸ Definities: zie <https://www.toekomstparochiekerken.be/ondersteuning/kerkenbeleidsplan>

4.4. SLOTBESCHOUWING

De louter religieuze rol van kerkgebouwen in de hedendaagse samenleving staat ter discussie.

Toch moet het debat over het al dan niet behouden van religieus bouwkundig erfgoed in Zele niet alleen over (religieuze) cultuur gaan, maar minstens evenzeer over maatschappelijke investering. Kerkgebouwen dragen immers bij aan identiteit, gemeenschapsvorming, zingeving en ruimtelijke kwaliteit.

Dat neemt niet weg dat hun toekomst een realistische benadering vereist, waarbij behoud wordt gekoppeld aan aangepast gebruik en duurzame exploitatie. Erfgoedbeleid moet streven naar een evenwicht tussen respect voor historische waarde en een hedendaagse invulling, zodat onze rijke geschiedenis een hefboom wordt voor de creatie van toekomstige maatschappelijke meerwaarde.

De gemeente Zele staat voor de uitdaging om op korte termijn een gedragen toekomstvisie te ontwikkelen die de balans houdt tussen respect voor de parochiale dynamiek en religieuze beleving, het inspelen op nieuwe maatschappelijke noden inzake zingeving en gemeenschapsvorming, het verantwoord beheer van erfgoed en de efficiënte inzet van publieke middelen.

De Zeelse kerkgebouwen vragen evenwel geen uniforme oplossing, maar maatwerk. Zele staat bijgevolg aan de start van een intensief project op weg naar een gedifferentieerde en realistische aanpak, waarin weloverwogen keuzes worden gemaakt voor de specifieke bestemming van elk kerkgebouw.

Gaandeweg moeten onvermijdelijk moeilijke, maar noodzakelijke keuzes worden gemaakt. Daarom kiezen we voor een traject dat vertrekt vanuit respect voor het verleden, inspeelt op hedendaagse noden en resulteert in een maatschappelijk en financieel te verantwoorden toekomstproject.

Alleen zo kunnen onze kerkgebouwen maximaal blijven functioneren als plaatsen van zingeving, terwijl ze een nieuwe brede maatschappelijke rol opnemen en duurzaam verankerd blijven in het dorpsweefsel.

De ambitie is duidelijk: tegen 2030 moet Zele beschikken over een breed gedragen, toekomstgericht en uitvoerbaar plan, waarin eredienst, erfgoed, gemeenschap, functionaliteit en financiële haalbaarheid in evenwicht zijn.

4.5. BESLUIT

Alle betrokken partijen engageren zich om naar aanleiding van het jaarlijks overleg tussen het centraal kerkbestuur en de gemeente na te gaan of het plan nog actueel is en of wijzigingen noodzakelijk zijn. Indien wijzigingen nodig zijn, worden ze opgenomen in een addendum aan dit kerkenbeleidsplan na goedkeuring door de bisschop en door de gemeenteraad. Dit principe is minstens toe te passen bij de start van elke nieuwe legislatuur. Volgens het Eredienstendecreet dat in werking treedt vanaf 1 januari 2025 moet elk kerkenbeleidsplan de eerste zes maanden van elke nieuwe legislatuur vernieuwd of herbevestigd worden.

BIJLAGE 1 - BESLUIT CENTRAAL KERKBESTUUR

Naargelang het aantal medewerkers en kerkgangers evolueert heeft de parochieploeg van de Sint-Ludgerusparochie van Berlare/Zelee ervoor gekozen om de bediening van de eredienst voor de Zeelse kerkgemeenschap op termijn te beperken tot de twee centrale kerken, nl. de Sint-Ludgeruskerk en de Kouterkerk O.-L.-Vrouw van VII Weeën. Het Centraal Kerkbestuur bevestigt deze visie.

- **Evolutie**

De kerken van Heikant, Huivelde en de hulpkerk van Avermaat zullen naargelang de evolutie van de pastorale noden en de beschikbare voorgangers en medewerkers ook meer nevenbestemmingen krijgen om ze later hetzij voor een gedeeld gebruik in te richten (eredienst en ontmoetingsplaats), hetzij aan de eredienst te onttrekken. Hierop wordt nog geen datum gekleefd.

Dit project wordt verder uitgewerkt met de kerkraden, het kerkbestuur, de parochieploeg en het gemeentebestuur. Er zijn in het verleden al een aantal informele gesprekken gevoerd tussen deze partijen.

Sinds 2023 heeft de Heilig Hartkerk van Durmen een nevenbestemd doordat de Koninklijke Harmonie Sinte-Cecilia de kerk huurt voor drie repetities per week. Het kerkgebouw blijft wel nog dienst doen voor vieringen bij hoogdagen, schoolvieringen en diensten bij gelegenheid van dopen, huwelijken en uitvaarten.

Ook voor de kerken van de Heikant, Avermaat en Huivelde zal uitgekeken worden naar mogelijk andere bestemmingen met dubbel gebruik voor eredienst en ontmoetingsruimte.

Dat de kerken zo lang mogelijk open worden gehouden sluit aan bij visie dat de katholieke kerk in Zelee liturgisch dicht bij de mensen en hun woonomgeving wil functioneren.

- **Nevenbestemmingen**

Nu al wordt ervoor geopteerd om de kerken ook voor andere activiteiten te gebruiken, voor zover zij verenigbaar zijn met het sacraal karakter van de kerkgebouwen en zij niet beletten dat er in het weekend erediensten doorgaan en tijdens de week schoolvieringen, uitvaarten en andere vieringen.

Verder zullen de kerken, die zoveel mogelijk tijdens de dag opengesteld worden, in gebruik blijven voor: gelegenhedsvieringen (jubilea, vieringen van Samana, Okra enz.), doopsels, eerste communies, vormsels, catechesemomenten, dagelijks gebed en devotie, muzikale repetities en orgelbespelingen. Er kunnen in de parochiekerken toeristische rondleidingen doorgaan evenals concerten, voordrachten en tentoonstellingen. De Kouterkapel wordt dagelijks opengesteld voor devotie.

- **Dienstbaarheid naar de gemeenschap toe**

Zowel de parochieploeg als de kerkraden willen erop wijzen dat er in Zelee nog een sterke kerkelijke aanwezigheid en dienstbaarheid te vinden zijn: zes parochiezalen, een sporthal, jeugdlokalen voor KLJ Zelee-Centrum en KLJ Heikant, voor de Chiro in Huivelde, voor de KSA, voor de Scouts/Gidsen, voor de speelpleinwerking op de Kouter, evenals een uitgebreid scholennetwerk met zeven basisscholen en een grote middelbare school staan ten dienste van de gemeenschap. Er huist in een parochiale eigendom die aan lage huurprijs ter beschikking wordt gesteld van een zeer actieve Welzijnsschakel, De Kolleblomme. De vzw Parochiale Werken dekenij Zelee die de meeste van de katholieke school- en jeugdlokalen in eigendom heeft, al dan niet in erfpacht gegeven, stelt alles in het werk om

deze uitgebreide infrastructuur in stand te houden. Talloze vrijwilligers in parochieploeg, schoolbestuur, kerkraden en kerken staan borg voor de verdere zorg voor beheer en onderhoud.

Er functioneert in een bijgebouw van de pastorij ook een druk bezocht en veelvuldig gecontacteerd parochiesecretariaat met een deeltijdse beroepskracht (in dienst van de vzw Parochiale Werken dekenij Zele) waarin meerdere vrijwilligers actief zijn. Het is omwille van dit uitgebreide netwerk belangrijk dat we de kerkgebouwen, die de kern en de ziel van de wijken uitmaken, zo lang mogelijk als dusdanig in stand blijven houden. Dit terwijl we de toekomst voorbereiden door zoveel mogelijk samen te werken.

BIJLAGE 2 - DEFINITIES

Bron: <https://www.toekomstparochiekerken.be/ondersteuning/kerkenbeleidsplan>

Valorisatie

Betreft initiatieven die, met respect voor het normale gebruik van de parochiekerk, de betekenis van het kerkgebouw versterken en bevorderen. Daarbij worden naast de religieuze, ook de culturele, historische en kunsthistorische, architecturale en/of landschappelijke waarde benadrukt. De initiatieven vullen de liturgie en bezinning aan of krijgen een plaats ernaast. Denk aan kunsthistorische rondleidingen, concerten, voordrachten, conferenties of tijdelijke tentoonstellingen. Ook de kerk 'buiten de uren' openstellen valt onder valorisatie.

Medegebruik

Betreft het openstellen van het kerkgebouw voor religieuze activiteiten van andere katholieke of christelijke geloofsgemeenschappen. Doorgaans laten de bisdommen enkel religieuze groepen toe die behoren tot de *Wereldraad van Kerken*.

Nevenbestemming

Als er nog religieuze activiteiten plaatsvinden in de parochiekerk, maar die te groot is voor de plaatselijke geloofsgemeenschap, kan een **nevenbestemming** mogelijk gemaakt worden. Er is een onderscheid tussen **multifunctioneel gebruik** en **gedeeld gebruik**.

- **Multifunctioneel gebruik** is een **nevenbestemming in de tijd**. Op momenten dat er geen religieuze activiteiten in de kerk plaatsvinden, kunnen andere organisaties het gebouw gebruiken. Denk aan een fanfare die de kerk af en toe gebruikt als repetitieruimte, of een school die de kerk tijdelijk als extra klaslokaal benut.
- **Gedeeld gebruik** is een **nevenbestemming in de ruimte**. Door architecturale aanpassingen te doen in het kerkgebouw, creëer je een kleinere liturgische ruimte. Daarnaast is er ruimte voor één of meerdere lokalen met een andere, (semi-)permanente invulling. Bij gedeeld gebruik zijn de liturgische ruimte en de andere ruimtes bouwkundig van elkaar gescheiden.

Herbestemming

Wanneer een parochiekerk niet meer voor religieuze activiteiten in aanmerking komt, kan de bisschop ze definitief aan de eredienst onttrekken. Het kerkgebouw krijgt dan een nieuwe functie. Alleen de bisschop kan beslissen om een parochiekerk definitief aan de eredienst te onttrekken.

